

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Sammanfattning

I betänkandet behandlar socialförsäkringsutskottet regeringens förslag i budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1) inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn och drygt 70 motionsyrkanden som har väckts under den allmänna motionstiden 2014. Bland motionerna finns ett gemensamt alternativt budgetförslag från Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna (allianspartierna) och ett alternativt budgetförslag från Sverigedemokraterna.

Utskottet tillstyrker det gemensamma förslaget från allianspartierna om anslag för utgiftsområdet, som uppgår till totalt drygt 83 miljarder kronor för 2015. Utskottet tillstyrker delvis regeringens förslag till anslag för utgiftsområdet och avstyrker regeringens förslag till ändringar i socialförsäkringsbalken och förslag till nytt mål för familjepolitiken. Utskottet föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen vad utskottet anför om utökad jämställdhetsbonus. Därmed tillstyrker utskottet motion 2014/15:2643 yrkande 2.

Med anledning av bl.a. motion 2014/15:2643 yrkandena 3–5 föreslår ett enigt utskott att riksdagen tillkännager för regeringen vad utskottet anför om anmälan om vård av sjukt barn, föräldrapenning vid hela inskolningen i förskolan och rätt till ersättning vid besök inom mödrahälsovården.

Vidare föreslår utskottet med anledning av motion 2014/15:2643 yrkande 6 att riksdagen tillkännager för regeringen vad utskottet anför om anmälan för flerbarnstillägg.

Utskottet föreslår även bl.a. med anledning av motion 2014/15:2643 yrkande 7 att riksdagen tillkännager för regeringen vad utskottet anför om att behålla vårdnadsbidraget.

Övriga motionsförslag som behandlas i betänkandet avstyrks.

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet respektive Sverigedemokraterna har inte deltagit i anslagsbeslutet. Dessa partier redovisar i stället sina ställningstaganden i särskilda yttranden.

I ärendet finns 11 reservationer (S, SD, MP, V).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	7
Utskottets överväganden	9
Mål för utgiftsområde 12 och regeringens resultat redovisning	9
Anslag inom utgiftsområde 12	11
Allmänt om föräldraförsäkringen	17
Barnbidrag	19
Föräldraförsäkring	21
Underhållsstöd	31
Adoptionsbidrag	33
Bostadsbidrag	34
Vårdnadsbidrag	35
Reservationer	37
1. Mål för utgiftsområde 12 och regeringens resultatredovisning, punkt 1 (S, MP, V)	37
2. Allmänt om föräldraförsäkringen, punkt 3 (SD)	37
3. Allmänt om föräldraförsäkringen, punkt 3 (V)	38
4. Barnbidrag, punkt 5 (SD)	38
5. Reserverade dagar i föräldrapenningen, punkt 6 (SD)	39
6. Reserverade dagar i föräldrapenningen, punkt 6 (V)	40
7. Samtidigt uttag av föräldrapenning, punkt 7 (SD)	40
8. Föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning, punkt 8 (SD)	41
9. Jämställdhetsbonus, punkt 9 (SD)	42
10. Vårdnadsbidrag, punkt 15 (S, MP, V)	42
11. Höjt vårdnadsbidrag, punkt 16 (SD)	43
Särskilda yttranden	45
1. Anslag inom utgiftsområde 12, punkt 2 (S, MP, V)	45
2. Anslag inom utgiftsområde 12, punkt 2 (SD)	46
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	49
Propositionen	49
Motioner från allmänna motionstiden 2014/15	49
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionens anslagsförslag	57
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets anslagsförslag	58
<i>Bilaga 4</i>	
Regeringens lagförslag	59

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Mål för utgiftsområde 12 och regeringens resultatredovisning

Riksdagen avslår det mål för utgiftsområde 12 som regeringen föreslår. Därmed avslår riksdagen proposition 2014/15:1 utgiftsområde 12 punkt 2.

Reservation 1 (S, MP, V)

2. Anslag inom utgiftsområde 12

a) Anslag

Riksdagen anvisar anslagen för 2015 inom utgiftsområde 12 enligt utskottets förslag i bilaga 3 och tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om utökad jämställdhetsbonus. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2643 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M, C, FP, KD) yrkandena 1 i denna del och 2,

bifaller delvis proposition 2014/15:1 utgiftsområde 12 punkt 3 och avslår motionerna

2014/15:1012 av Linus Bylund m.fl. (SD),

2014/15:1115 av Linus Bylund m.fl. (SD),

2014/15:2495 av Linus Bylund m.fl. (SD) yrkandena 1, 3–5, 11 och 15,

2014/15:2925 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 11 och

2014/15:2957 av Linus Bylund m.fl. (SD).

b) Lagförslag

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2643 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 1 i denna del och

avslår proposition 2014/15:1 utgiftsområde 12 punkt 1.

3. Allmänt om föräldraförsäkringen

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:84 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 2,

2014/15:883 av Tuve Skånberg (KD),

2014/15:2367 av Emma Henriksson (KD) yrkande 1,

2014/15:2489 av Julia Kronlid (SD) yrkande 2 och

2014/15:2551 av Göran Hägglund m.fl. (KD) yrkande 1.

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (V)

4. Ekonomisk utsatthet

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1200 av Jennie Nilsson (S) yrkande 1,

2014/15:2663 av Cecilia Widegren m.fl. (M) yrkande 1 och
2014/15:2821 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S).

5. Barnbidrag

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om anmälan för flerbarnstillägg. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2643 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 6 och

avslår motionerna

2014/15:381 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M),

2014/15:2845 av Linus Bylund och Paula Bieler (SD) yrkandena 1 och 2 samt

2014/15:2848 av Linus Bylund och Paula Bieler (SD).

Reservation 4 (SD)

6. Reserverade dagar i föräldrapenningen

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:84 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 1,

2014/15:161 av Jimmy Ståhl (SD),

2014/15:646 av Patrick Reslow (M),

2014/15:1013 av Linus Bylund m.fl. (SD),

2014/15:2489 av Julia Kronlid (SD) yrkande 1,

2014/15:2495 av Linus Bylund m.fl. (SD) yrkande 6,

2014/15:2551 av Göran Hägglund m.fl. (KD) yrkande 5 och

2014/15:2925 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 3.

Reservation 5 (SD)

Reservation 6 (V)

7. Samtidigt uttag av föräldrapenning

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1010 av Linus Bylund m.fl. (SD),

2014/15:1655 av Maria Ferm och Stina Bergström (MP) och

2014/15:2495 av Linus Bylund m.fl. (SD) yrkande 9.

Reservation 7 (SD)

8. Föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1599 av Patrick Reslow (M) yrkande 2,

2014/15:2004 av Annika Eclund (KD),

2014/15:2370 av Emma Henriksson (KD),

2014/15:2814 av Linus Bylund m.fl. (SD) och

2014/15:2925 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 9.

Reservation 8 (SD)

9. Jämställdhetsbonus

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:821 av Rickard Nordin (C),

2014/15:1009 av Linus Bylund m.fl. (SD),

2014/15:2495 av Linus Bylund m.fl. (SD) yrkande 7 och

2014/15:2600 av Annika Qarlsson (C) yrkande 12.

Reservation 9 (SD)

10. Vissa föräldrapenningfrågor

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om dels anmälan av vård av sjukt barn, dels föräldrapenning vid hela inskolningen i förskolan, dels rätt till ersättning vid besök inom mödrahälsovården. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2643 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M, C, FP, KD) yrkandena 3–5 och

avslår motionerna

2014/15:215 av Gunilla Nordgren (M) och

2014/15:729 av Ann-Christin Ahlberg och Petter Löberg (S).

11. Föräldraförsäkringen i övrigt

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1787 av Rickard Nordin (C),

2014/15:2442 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 4,

2014/15:2551 av Göran Hägglund m.fl. (KD) yrkande 4,

2014/15:2600 av Annika Qarlsson (C) yrkandena 13–15,

2014/15:2671 av Fredrik Eriksson (SD) och

2014/15:2863 av Hillevi Larsson (S).

12. Underhållsstöd

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:2010 av Emma Henriksson och Roland Utbult (KD) yrkande 1,

2014/15:2285 av Hillevi Larsson (S) och

2014/15:2600 av Annika Qarlsson (C) yrkande 16.

13. Adoptionsbidrag

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:783 av Emma Carlsson Löfdahl (FP),

2014/15:1519 av Roland Utbult och Mikael Oscarsson (KD) och

2014/15:2223 av Jan R Andersson (M).

14. Bostadsbidrag

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:2010 av Emma Henriksson och Roland Utbult (KD) yrkande 2,

2014/15:2551 av Göran Hägglund m.fl. (KD) yrkande 2 och

2014/15:2752 av Johan Löfstrand m.fl. (S).

15. Vårnadsbidrag

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om möjligheten för kommuner att bevilja vårnadsbidrag. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2643 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 7 och

avslår motionerna

2014/15:697 av Jan Ericson (M),

2014/15:1638 av Mikael Oscarsson (KD) och

2014/15:2517 av Mikael EskilanderSSon m.fl. (SD) yrkande 3.

Reservation 10 (S, MP, V)

16. Höjt vårnadsbidrag

Riksdagen avslår motion

2014/15:2495 av Linus Bylund m.fl. (SD) yrkande 2.

Reservation 11 (SD)

Stockholm den 9 december 2014

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Fredrik Lundh Sammeli

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Lundh Sammeli (S)*, Elisabeth Svantesson (M), Carina Ohlsson (S)*, Mikael Cederbratt (M), Phia Andersson (S)*, Markus Wiechel (SD)*, Lars-Arne Staxäng (M), Yilmaz Kerimo (S)*, Solveig Zander (C), Kerstin Nilsson (S)*, Linus Bylund (SD)*, Emma Carlsson Löfdahl (FP), Wiwi-Anne Johansson (V)*, Roland Utbult (KD), Teresa Carvalho (S)*, Tina Ghasemi (M) och Rickard Persson (MP)*.

* Avstår från ställningstagande under punkt 2, se särskilt yttrande.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlas regeringens budgetproposition 2014/15:1 i de delar som gäller utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn och ett stort antal motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2014. Regeringens förslag till lagförslag finns i bilaga 4. De behandlade förslagen finns i bilaga 1.

I bilaga 2 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2015 och de avvikelser från förslaget som M, C, FP och KD gemensamt respektive SD föreslår i sina anslagsmotioner. I bilaga 3 återfinns utskottets förslag till anslagsfördelning.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i första steget i budgetprocessen fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Finansutskottet har i betänkande 2014/15:FiU1 tillstyrkt regeringens förslag till utgiftsram för utgiftsområde 12 och avstyrkt allianspartiernas förslag till utgiftsram.

Riksdagen har därefter, med bifall till allianspartiernas förslag, bestämt utgiftsramen för 2015 för utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn till 83 124 698 000 kronor (bet. 2014/15:FiU1, rskr. 2014/15:29). I detta ärende ska socialförsäkringsutskottet föreslå för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag för utgiftsområdet ska göras genom ett beslut (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Regeringens resultatredovisning

Enligt budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens beredning av ärenden ingår uppgiften att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21). Av riktlinjerna framgår att riksdagen beställer och tar emot information om resultatet av statens verksamhet.

Utskottet har mot den bakgrunden gått igenom regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 12 i budgetpropositionen och kommer att använda denna i den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att det föreslagna nya målet för utgiftsområdet och regeringens resultatredovisning behandlas först. Därefter behandlas de förslag i budgetpropositionen och motioner som gäller anslag för 2015 och lagförslag inom utgiftsområde 12. Slutligen behandlas ett stort antal motionsförslag som väckts under den allmänna motionstiden 2014. Förslagen i dessa motioner gäller en rad olika frågor inom familjepolitiken.

Utskottets överväganden

Mål för utgiftsområde 12 och regeringens resultatredovisning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår det mål för utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn som regeringen föreslår.

Jämför reservation 1 (S, MP, V).

Utskottets bedömning i korthet

Det är viktigt att kunna följa kopplingen mellan mål, gjorda insatser, uppnådda resultat och regeringens anslagsförslag. En tydlig struktur på regeringens resultatredovisning underlättar utskottets möjlighet att bedöma de resultat av statliga insatser som regeringen redovisar.

Propositionen

Målen

I budgetpropositionen föreslår regeringen att ett nytt mål ska gälla för utgiftsområde 12 nämligen att den ekonomiska familjepolitiken ska bidra till en god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer samt minska skillnaderna i de ekonomiska villkoren mellan hushåll med och utan barn. Den ekonomiska familjepolitiken ska även bidra till ett jämställt föräldraskap.

Regeringen vill förstärka den omfördelande ambitionen för den ekonomiska familjepolitiken. Ett centralt syfte med trygghetssystemen är en solidarisk omfördelning mellan dem som har och inte har barn samt över individens livscykel. En solidarisk utjämning av risker och kostnader mellan generationer, mellan dem som har arbete och dem som för tillfället är utan, mellan sjuka och friska och mellan kvinnor och män, är viktiga inslag i den generella välfärden.

Det är även viktigt att tydligt slå fast att även jämställdhet ingår i målet. Det övergripande jämställdhetspolitiska målet innebär, enligt regeringen, att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Familjepolitiken ska underlätta för föräldrar att kombinera yrkesliv och familjeliv. Detta uppnås genom att förbättra möjligheten för båda föräldrarna att delta i arbetslivet samtidigt som de ska kunna ta hand om barnen när barnen är små. Det är eftersträvänsvärt att samtliga politiska beslut bedöms utifrån deras konsekvenser för flickor och pojkar och deras livsvillkor.

Resultatredovisningen

Regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen utgår från de gällande målen för utgiftsområdet för 2014, och har redovisats uppdelat på de prioriterade områdena ekonomisk utsatthet bland barnfamiljer, valfrihet och makt över livssituationen samt administrationen av den ekonomiska familjepolitiken.

Resultatindikatorerna för den ekonomiska familjepolitiken visar att samtliga typer av barnhushåll har fått en höjd disponibel realinkomst under den senaste femårsperioden. Sett över tid har andelen hushåll med låg ekonomisk standard mätt enligt absoluta mått minskat, från 14 procent 2008 till 12 procent 2013 (prognos). Samtidigt har inkomstskillnaden i relativa mått ökat. Andelen ensamstående föräldrar med en ansträngd ekonomisk situation är fortsatt hög, detta gäller inte minst för utrikes födda föräldrar. Regeringen anser därför att det är särskilt viktigt att följa situationen för barnhushåll med låg ekonomisk standard.

När det gäller valfrihet och makt över sin livssituation redovisar regeringen att barnafödandet och föräldrarnas arbetskraftsdeltagande är fortsatt högt, vilket indikerar att det är möjligt att på ett tillfredsställande sätt förena arbetsliv med familjeliv för en majoritet av föräldrarna.

Vidare anger regeringen att förutsättningarna att ta ett jämställt ansvar för barnen också har förstärkts. Familjepolitiken behöver dock utvecklas i mer jämställd riktning, särskilt när det gäller fördelningen av föräldrapenning mellan män och kvinnor.

Enligt regeringen har administrationen av den ekonomiska familjepolitiken fortsatt att förbättras, barnfamiljerna är de mest nöjda kundgrupperna hos Försäkringskassan, och handläggningstiderna och kontrollarbetet utvecklas positivt. Regeringen anser att informationen till föräldrarna dock kan förbättras ytterligare och att även kunskaperna hos föräldrarna bör förbättras.

Sammanfattningsvis anser regeringen att måluppfyllelsen är god för utgiftsområdet ekonomisk trygghet för familjer och barn.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ställer sig inte bakom regeringens förslag till nytt mål för utgiftsområdet. Utskottet avstyrker därmed proposition 2014/15:1 punkt 2.

Utskottets genomgång av regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för utgiftsområde 12 har utgjort ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Sedan flera år pågår det en dialog mellan riksdagen och regeringen om hur regeringens resultatredovisning kan förbättras. Utskottet anser att det är önskvärt att regeringens resultatredovisning koncentreras till att redovisa och bedöma faktiskt uppnådda resultat av genomförda statliga insatser i förhållande till målen och att sambandet mellan mål, resultat och regeringens budgetförslag tydligt framgår. Det är betydelsefullt att regeringen gör en

sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen för de riksdagsbundna målen. Redovisningar av resultatens långsiktiga utveckling över tid underlättar utskottets möjlighet att bedöma redovisade resultat.

Anslag inom utgiftsområde 12

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2015 inom utgiftsområde 12 i enlighet med förslaget från allianspartierna. Regeringens förslag till anslagsfördelning avslås i de delar det avviker från allianspartiernas förslag. Regeringens förslag till ändringar i socialförsäkringsbalken och Sverigedemokraternas anslagsförslag avslås.

Riksdagen tillkännager för regeringen vad utskottet anför om utökad jämställdhetsbonus.

Jämför de särskilda yttrandena 1 (S, MP, V) och 2 (SD).

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget 1:1 Barnbidrag bestäms till 25 839 595 000 kronor för 2015. Anslaget får användas för utgifter för allmänna barnbidrag, flerbarnstillägg och förlängt barnbidrag enligt socialförsäkringsbalken (2010:110) och lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken (införandelagen). Anslaget får även användas för utgifter för tilläggsbelopp vid familjeförmåner enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen. Utgiftsutvecklingen inom anslaget beror främst på barnbidragets nivå och antalet barn under 16 år. Utgifterna för EU-förmåner har minskat kraftigt de senaste åren. Det är osäkert om utgifterna kommer att fortsätta minska eller om en ny jämviktsnivå har nåtts.

Regeringen föreslår att anslaget 1:2 Föräldraförsäkring bestäms till 39 162 861 000 kronor för 2015. Anslaget får användas för utgifter för föräldrapenning, tillfällig föräldrapenning och graviditetspenning enligt socialförsäkringsbalken och införandelagen, statlig ålderspensionsavgift för dessa förmåner enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift, och jämställdhetsbonus enligt lagen (2008:313) om jämställdhetsbonus. Utgiftsutvecklingen inom föräldraförsäkringen är främst beroende av antalet födda barn och antalet barn mellan 0–12 år, ersättningsnivåer som styrs av löneutveckling och prisbasbelopp samt fördelningen av ersättningsdagar mellan föräldrarna. Förändringar i födelsetalen påverkar redan på kort sikt användningen av både föräldrapenning och graviditetspenning samt de tio s.k. pappadagarna inom den tillfälliga föräldrapenningen. Utgifterna för föräldraförsäkringen beräknas öka under de kommande åren till följd av ett fortsatt högt barnafödande och en stigande medelersättning. För att stärka stödet till ekono-

miskt utsatta barnfamiljer föreslår regeringen att föräldrapenningens grundnivå ska höjas från nuvarande 225 kronor per dag till 250 kronor per dag. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

Regeringen föreslår att anslaget 1:3 Underhållsstöd bestäms till 2 689 000 000 kronor för 2015. Anslaget får användas för utgifter för underhållsstöd enligt socialförsäkringsbalken och införandelagen. Betalningar från bidragsskyldiga föräldrar ska återföras till anslaget. Utgiftsutvecklingen för underhållsstödet är beroende av omvärldsfaktorer t.ex. antal separationer, antal barn, födelsetal och löneutvecklingen. Utgiftsstyrande faktorer som staten kan påverka är bl.a. stödets nivå, de procentsatser som bestämmer den bidragsskyldiga föräldrarnas betalningsskyldighet samt storleken på det grundavdrag för egna levnadskostnader som får göras innan betalningsskyldigheten beräknas. Antal barn inom underhållsstödet förväntas minska samtidigt som inbetalningar från bidragsskyldiga minskar. Sammantaget innebär ovanstående förändringar att utgifterna för underhållsstödet beräknas öka under 2015 och därefter beräknas utgifterna minska något under perioden. För att stärka ekonomin för de barnfamiljer som har den sämsta ekonomin, ensamstående med barn, föreslår regeringen att underhållsstödet ska höjas med 300 kronor till maximalt 1 573 kronor per månad. Förslaget innebär att utgifterna för anslaget beräknas öka med 625 miljoner kronor 2015. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2015 och tillämpas första gången i fråga om underhållsstöd och betalningsskyldighet som avser tid efter den 31 januari 2015.

Regeringen föreslår att anslaget 1:4 Adoptionsbidrag bestäms till 35 784 000 kronor för 2015. Anslaget får användas för utgifter för bidrag till kostnader för internationella adoptioner enligt socialförsäkringsbalken och införandelagen. Bidrag lämnas för adoptioner som förmedlas av en sammanlutning som är auktoriserad enligt lagen (1997:192) om internationell adoptionsförmedling. Utgiftsutvecklingen för anslaget är främst beroende av bidragets nivå och det antal barn som adopteras till Sverige genom auktoriserade adoptionssammanslutningar. Bidragets nivå ligger på 40 000 kronor per adoption. Under 2013 kom 341 barn till Sverige för adoption genom de auktoriserade adoptionssammanslutningarna. Under 2013 beviljades 378 adoptionsbidrag.

Regeringen föreslår att anslaget 1:5 Barnpension och efterlevandestöd bestäms till 904 600 000 kronor för 2015. Anslaget får användas för utgifter för barnpension och efterlevandestöd enligt socialförsäkringsbalken och införandelagen. Barnpensionen är grundad på den avlidna föräldrarnas inkomst medan efterlevandestödet är ett grundskydd för barn som får låg eller ingen barnpension. Antalet förmånstagare med barnpension eller efterlevandestöd har minskat under ett antal år men nu har trenden brutits. Barn under 18 år som har invandrat till Sverige och vars ena eller båda föräldrar har avlidit kan få efterlevandestöd. Med anledning av bl.a. det oroliga läget i Syrien har migrationen till Sverige ökat kraftigt de senaste åren. Antalet ansökningar om efterlevandestöd under 2013 har i det närmaste fördubblats jämfört med 2012.

Denna ökning har fortsatt under 2014. Ytterligare en orsak till ökande utgifter är ny praxis från Högsta förvaltningsdomstolen med förändrade beviskrav, vilket innebär att beviljandefrekvensen ökar.

Regeringen föreslår att anslaget 1:6 Vårdbidrag för funktionshindrade barn bestäms till 3 409 300 000 kronor för 2015. Anslaget får användas för utgifter för vårdbidrag enligt socialförsäkringsbalken och införandelagen. Anslaget får användas för utgifter för ålderspensionsavgift för bidraget. Antalet vårdbidrag bland de yngre barnen beräknas bli fler på grund av att antalet barn i åldersgruppen beräknas öka. Bedömningen är vidare att vårdbidrag kommer att bli vanligare bland barn i åldern 10–19 år. En orsak till detta är tidigare års ökning av antalet barn med psykiska diagnoser i den åldersgruppen. De senaste åren har antalet utbetalningar av hela vårdbidrag minskat och denna trend har fortsatt under 2013. För övriga nivåer har antalet vårdbidrag ökat, särskilt antalet vårdbidrag på halv nivå.

Regeringen föreslår att anslaget 1:7 Pensionsrätt för barnår bestäms till 6 875 558 000 kronor för 2015. Anslaget får användas för utgifter för statlig ålderspensionsavgift för pensionsrätt för barnår. Utgifterna för anslaget styrs av pris- och inkomstbasbeloppens utveckling, antalet barn mellan 0–4 år, timlöneutveckling, förändringar av inflation samt arbetslöshet.

Regeringen föreslår att anslaget 1:8 Bostadsbidrag bestäms till 4 992 000 000 kronor för 2015. Anslaget får användas för utgifter för bostadsbidrag till barnfamiljer samt till unga som fyllt 18 år men inte 29 år enligt socialförsäkringsbalken och införandelagen. Bostadsbidraget för barnfamiljer består av två delar: ett bidrag till bostadskostnader och ett särskilt bidrag för hemmavarande barn. Det särskilda bidraget för hemmavarande barn varierar med antalet barn och är fr.o.m. 2014 1 500 kronor per månad för ett barn, 2 000 kronor per månad för två barn och 2 650 kronor per månad för tre eller fler barn. Utgifterna för bostadsbidraget styrs i huvudsak av makroekonomiska faktorer som t.ex. arbetslöshets-, sysselsättnings-, inkomst- och bostadskostnadsutvecklingen. Det innebär att det framför allt är konjunkturutvecklingen som påverkar om kostnaderna för bostadsbidragen ökar eller minskar. Även demografiska förändringar påverkar kostnadsbilden. Trenden är att antalet hushåll minskar medan det genomsnittliga bostadsbidraget per månad ökar. Detta beror på att de hushåll som finns kvar i systemet är de med lägst inkomst i förhållande till sin försörjningsbörda. Ökningen av bostadskostnaderna bidrar också till denna utveckling.

Motionerna

Elisabeth Svantesson m.fl. (M, C, FP, KD) begär i flerpartimotion 2014/15:2643 yrkande 1 att riksdagen anvisar 159 miljoner kronor mindre till anslaget 1:2 Föräldraförsäkring och 625 miljoner kronor mindre till anslaget 1:3 Underhållsstöd i förhållande till regeringens förslag. I övrigt föreslås att anslagen bestäms i enlighet med regeringens förslag. Enligt motionärerna stärktes nyligen levnadsstandarden för de ekonomiskt mest utsatta hushållen

genom bl.a. höjningar av grundnivån i föräldraförsäkringen, bostadsbidraget för barnfamiljer och flerbarnstillägget. Det finns således ingen anledning att i nuläget ändra grundnivån i föräldraförsäkringen eller nivån i underhållsstödet. I motionen yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om utökad jämställdhetsbonus. Jämställdhetsbonusen bör förstärkas för de föräldrar som delar jämnt på föräldraledigheten under de 60 sista bonusdagarna. Ett par som delar helt lika skulle då få 19 500 kronor, vilket är 6 000 kronor mer än i dag. Motionärerna framhåller att ett mer jämställt föräldraskap är en central del i arbetet med att minska sjukskrivningstalen bland kvinnor och att minska löneskillnaderna mellan män och kvinnor. Vidare anges att det är viktigt att föräldraförsäkringen erbjuder föräldrarna möjlighet att vara hemma en tid med sina små barn och ger ett bra ekonomisk skydd. Motionärerna vill fortsätta att stödja och underlätta för föräldrar i deras vardag genom att förenkla reglerna och förbättra möjligheterna inom familjepolitiken.

Linus Bylund m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2014/15:2957 att riksdagen anvisar 442 miljoner kronor mer till anslaget 1:2 Föräldraförsäkring i förhållande till regeringens förslag. Motionärerna anser att det krävs omfattande satsningar inom familjepolitiken. Föräldrapenning under 390 dagar på sjukpenning- och grundnivå bör höjas stegvis med 1 procent 2015. Enligt motionärerna bör även graviditetspenningen på sjukpenning- och grundnivå höjas och möjligheterna att ta ut tillfällig föräldrapenning till följd av att ett barn avlider (s.k. sorgpeng) utökas från tio dagar till en månad. Vidare begär motionärerna att riksdagen anvisar 4 miljoner kronor mer till anslaget 1:6 Vårdbidrag för funktionshindrade barn. I de fall ett barn har behov av såväl vård som merkostnader bör vårdbidraget även vid enbart merkostnader kunna utges redan vid merkostnader om 7 992 kronor i stället för 15 984 kronor. När det gäller anslaget 1:8 Bostadsbidrag begär motionärerna att riksdagen anvisar 178 miljoner kronor mer jämfört med regeringens förslag. Enligt motionärerna bör den ekonomiska situationen för hushåll med ensamstående föräldrar förbättras och ersättningsnivån för bostadsbidraget höjas med ca 5 procent. I motionen begärs också att riksdagen anvisar 88 miljoner kronor till anslaget 1:1 Barnbidrag, 15 miljoner kronor till anslaget 1:3 Underhållsstöd, 15 miljoner kronor till anslaget 1:4 Adoptionsbidrag, 3 miljoner kronor till anslaget 1:5 Barnpension och efterlevandestöd respektive 48 miljoner kronor till anslaget 1:7 Pensionsrätt för barnår mindre än regeringen till följd av Sverigedemokraternas invandringspolitik. Slutligen begär motionärerna att riksdagen anvisar 368 miljoner kronor till två nya anslag; Ekonomisk stimulans till familjerådgivning och Småbarnsföräldrar.

Linus Bylund m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2014/15:1115 ett tillkännagivande om att införa ett sörjandestöd för föräldrar som mister sitt eller sina barn. Varje förälder bör få en lagstadgad rätt att få vara hemma i en månad med ersättning baserad på sjukpenninggrundande inkomst vid händelse av att ett barn i åldern upp till och med 17 år avlider. Ersättningen ska kunna erhållas enligt nuvarande regler för tillfällig föräldrapenning.

Linus Bylund m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2014/15:2495 yrkande 1 ett tillkännagivande om att sjukpenning- och grundnivån på föräldrapenningen bör höjas. Vidare begärs ett tillkännagivande om att nivån på bostadsbidraget för barnfamiljer bör höjas så att de som har lägst disponibel inkomst får möjlighet till avlastning (yrkande 3), möjligheterna till graviditetspenning bör utökas genom att tillskjuta resurser för en omedelbar förstärkning (yrkande 4) och att nivån på underhållsstödet bör höjas (yrkande 5). I yrkande 11 begärs ett tillkännagivande om att de allmänna kontaktdagarna återinförs. Varje förälder bör få rätt till en kontaktdag per år och barn i åldern 6 till 12 år, med en ersättning baserad på den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI). I yrkande 15 begärs ett tillkännagivande om att införa en särskild sorgpeng.

Paula Bieler m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2014/15:2925 yrkande 11 ett tillkännagivande om höjt underhållsstöd. Enligt motionären befinner sig ensamstående föräldrarna i en ekonomiskt utsatt position. En klar majoritet är kvinnor. Staten bör prioritera att förbättra livssituationen genom att höja underhållsstödet.

I motion 2014/15:1012 av Linus Bylund m.fl. (SD) begärs ett tillkännagivande om att återinföra kontaktdagarna. Varje förälder bör få rätt till en kontaktdag per år och barn i åldern 6 till 12 år, med ersättning baserad på SGI. De dagar som inte tas ut förfaller och bör inte kunna sparas till efterföljande år.

Utskottets ställningstagande

Målet för utgiftsområde 12 är att den ekonomiska familjepolitiken ska bidra till förbättrade förutsättningar för en god ekonomisk levnadsstandard samt ökad valfrihet och stärkt makt över den egna livssituationen för alla barnfamiljer.

Utskottet anser att familjepolitiken ska underlätta för föräldrar att kombinera yrkesliv med familjeliv. Detta uppnås genom att förbättra möjligheterna för båda föräldrarna att delta i arbetslivet samtidigt som de ska kunna ta hand om barnen när de är små.

Familjepolitiken ska vidare förbättra förutsättningarna för jämställdhet mellan kvinnor och män och för ett jämställt föräldraskap. Föräldraförsäkringen, dvs. föräldrapenning, graviditetspenning och tillfällig föräldrapenning, kompenserar en stor del av inkomstbortfallet under föräldraledighet och skapar, tillsammans med jämställdhetsbonusen, goda förutsättningar för båda föräldrarna att kunna behålla anknytningen till arbetsmarknaden och samtidigt vara hemma när barnen är små. Arbetslinjen och drivkrafterna för att kombinera föräldraskap med förvärvsarbete är centrala.

Utskottet noterar att det nyligen införts regler om att föräldrapenningens ersättningsnivåer ska delas lika mellan föräldrar med gemensam vårdnad om ett barn. För föräldrar till barn som är födda 2014 och senare gäller att vardera föräldern har rätt till föräldrapenning för 195 dagar på sjukpenningnivå eller grundnivå och 45 dagar på lägstnivå.

Allianspartierna föreslår i motion 2014/15:2543 yrkande 2 ett tillkännagivande om att jämställdhetsbonusen bör förstärkas för de föräldrar som delar jämmt på föräldraledigheten under de 60 sista bonusdagarna. Ett par som delar helt lika kommer att få 19 500 kronor, vilket är 6 000 kronor mer än i dag. Utskottet ställer sig bakom detta förslag och delar bedömningen att ett mer jämställt föräldraskap är en central del i arbetet med att minska sjukskrivningstalen bland kvinnor och att minska löneskillnaderna mellan män och kvinnor. Anslaget 1:2 tillförs därför 35 miljoner kronor för 2015 och därefter årligen 70 miljoner kronor. Försäkringskassan tillförs också medel för administrationen av den förstärkta jämställdhetsbonusen (bet. 2014/15:SfU1, utg.omr. 10). Regeringen bör skyndsamt återkomma till riksdagen med förslag till lagändringar i enlighet härmed. Utskottet föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen vad utskottet anför om en utökad jämställdhetsbonus.

Utskottet kan konstatera att för föräldrar till barn födda 2014 eller senare höjdes föräldrapenningens grundnivå från 180 till 225 kronor per dag så sent som den 1 januari 2014. Höjningen syftade till att förstärka ekonomin för unga föräldrar med låg ekonomisk standard.

Vidare konstaterar utskottet att levnadsstandarden för de ekonomiskt mest utsatta hushållen nyligen även stärkts genom bl.a. höjningar av bostadsbidraget för barnfamiljer och flerbarnstillägget. Att, som regeringen föreslår, åter höja grundnivån i föräldraförsäkringen anser utskottet för närvarande inte vara möjligt.

Enligt budgetpropositionen finns det behov av mer stöd och rådgivning om civilrättslig underhållsreglering utanför underhållsstödet. I departementspromemorian Ökat stöd för underhållsreglering (Ds 2014:27) görs en fördjupad översyn av dessa frågor. Av budgetpropositionen för 2015 framgår att promemorians förslag remitterades i juli 2014 och att regeringen avser att återkomma i frågan.

Utskottet har i tidigare betänkande angett att det ser positivt på att en översyn av underhållsstödet har inletts, men att resultatet av översynen bör avvaktas och att det för närvarande inte finns skäl att föreslå en höjning av underhållsstödet (bet. 2013/14:SfU1). Utskottet vidhåller denna uppfattning och avstyrker regeringens förslag om att höja underhållsstödet.

Med det anförda tillstyrker utskottet allianspartiernas förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 12. Utskottet tillstyrker motion 2014/15:2643 yrkandena 1 och 2 samt tillstyrker delvis proposition 2014/15:1 punkt 3 och avstyrker proposition 2014/15:1 punkt 1.

Utskottet ställer sig inte bakom krav på höjd sjukpenning- och grundnivå för graviditetspenning, höjt bostadsbidrag eller att ge utökade möjligheter att ta ut tillfällig föräldrapenning till följd av att ett barn avlider ("sorgpeng"). Motionerna 2014/15:2957 (SD), 2014/15:1115 (SD), 2014/15:2495 (SD) yrkandena 1, 3–5, 11 och 15, 2014/15:2925 (SD) yrkande 11 och 2014/15:1012 (SD) avstyrks därmed.

Allmänt om föräldraförsäkringen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. att familjesäkra politiken och barnfattigdom.

Jämför reservationerna 2 (SD) och 3 (V).

Motionerna

Cecilia Widegren m.fl. (M) begär i motion 2014/15:2663 yrkande 1 ett tillkännagivande om att det behövs en tydlig gräns för när föräldrarnas ansvar inte längre är förenligt med deras kapacitet. Enligt motionärerna måste det svenska underhållssystemet mellan separerade föräldrar och hela kombinationen av ekonomiskt stöd leda till egen försörjning på ett bättre sätt. Få barn i Sverige växer upp under långvarig fattigdom, men för dem som ändå gör det krävs fler åtgärder än de som finns i dag.

I motion 2014/15:2489 av Julia Kronlid (SD) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att i frågor som rör föräldraförsäkring bör barnets välmående och familjens valfrihet sättas i främsta rummet. Motionären anger att barnperspektivet med barnets bästa i centrum måste vara fokus i familjepolitiken. Barn är olika och familjer har olika förutsättningar. Att tvångskvotera och tvinga nyblivna föräldrar ut i arbetslivet är inte bra.

Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) begär i kommittémotion 2014/15:84 yrkande 2 ett tillkännagivande om att målet om ett jämställt uttag av föräldradagar bör återinföras i Försäkringskassans regleringsbrev.

Emma Henriksson (KD) begär i motion 2014/15:2367 yrkande 1 ett tillkännagivande om att införa en skyldighet att analysera alla politiska beslut utifrån vilka konsekvenser de får för familjer och nära relationer på samma sätt som bl.a. miljöaspekter beaktas i dag.

Göran Hägglund m.fl. (KD) begär i partimotion 2014/15:2551 yrkande 1 ett tillkännagivande om vikten av att familjesäkra politiken. Enligt motionärerna bör politiken stödja och inte styra föräldrarna, och förenkla i familjens vardag.

Tuve Skånberg (KD) begär i motion 2014/15:883 ett tillkännagivande om resurser till barnfamiljerna för att skapa bättre ekonomiska villkor och valfrihet för barnfamiljer.

Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) begär i motion 2014/15:2821 ett tillkännagivande om att se över möjligheten att ta fram en nationell handlingsplan mot barnfattigdom. Motionärerna anger att det behövs en handlingsplan för att få en tydlig bild av hur barnfattigdomen ser ut i Sverige och vad som behöver göras för att motverka och förebygga den. Handlingsplanen bör utgå från FN:s barnkonvention och sätta barnens bästa främst.

Jennie Nilsson (S) begär i motion 2014/15:1200 yrkande 1 ett tillkännagivande om barn som lever i ekonomiskt utsatta familjer. Enligt motionären bör det tas fram en nationell handlingsplan i syfte att värna och stärka de mest utsatta barnen.

Utskottets ställningstagande

En grundläggande strävan i familjepolitiken måste vara att skapa förutsättningar för goda uppväxtvillkor för alla barn. Ett syfte med trygghetssystemen är en solidarisk omfördelning mellan dem som har och inte har barn samt över individens livscykel. Det är med andra ord en prioriterad uppgift att minska andelen ekonomiskt utsatta barnfamiljer. De behovsprövade förmånerna går därför främst till familjer med låga inkomster eller en relativt stor försörjningsbörda.

Av budgetpropositionen framgår att resultatindikatorerna för den ekonomiska familjepolitiken visar att samtliga typer av barnhushåll har fått en höjd disponibel realinkomst under den senaste femårsperioden. Samtidigt har inkomstskillnaden i relativa mått ökat. Andelen ensamstående föräldrar som har en ansträngd ekonomisk situation är fortsatt hög, detta gäller inte minst för utrikes födda föräldrar. Majoriteten av de ensamstående föräldrarna är kvinnor (76 procent). Dessa hushåll har en lägre procentuell ökning av medianinkomsten än vad ensamstående män har.

När det gäller yrkanden om att familjesäkra politiken kan utskottet konstatera att målet för utgiftsområdet innebär en familjepolitik som bygger på långsiktiga lösningar för föräldrar genom såväl generella bidrag och försäkringslösningar som behovsprövade bidrag, som skapar trovärdighet och trygghet och därmed ger gynnsamma förutsättningar för en god ekonomisk levnadsstandard för barnfamiljerna och som främjar ett ökat barnafödande. Utskottet delar bedömningen att det är eftersträvänsvärt att samtliga politiska beslut bedöms utifrån deras konsekvenser för barnens och familjernas livsvillkor.

Utskottet kan konstatera att förstärkningar för de ekonomiskt mest utsatta hushållen nyligen har genomförts, bl.a. genom höjningar av bostadsbidraget och flerbarnstillägget.

Utskottet förutsätter att regeringen i samband med kommande budgetprövningar överväger om det finns ekonomiskt utrymme för ytterligare förbättringar av de familjepolitiska stöden eller andra åtgärder som kan gynna barnfamiljerna. I likhet med regeringen anser utskottet att det är viktigt att se den ekonomiska familjepolitiken i ett större sammanhang, där olika områden tillsammans ger möjligheter att förbättra barnfamiljernas välfärd. Eftersom barnfamiljernas inkomster i huvudsak kommer från förvärvsarbete har konjunkturläget stor betydelse för hushållens försörjningsmöjligheter. Lösningarna på dessa problem finns däremot inte inom den ekonomiska familjepolitiken utan inom andra områden, såsom arbetsmarknads- och utbildningspolitiken samt samhällsekonomin i stort.

Mot bakgrund av vad som nu anförts finns det enligt utskottets mening för närvarande inte skäl för riksdagen att ta initiativ till en nationell handlingsplan mot barnfattigdom. Inte heller anser utskottet att det finns skäl att vidta några av de åtgärder som har föreslagits i aktuella motioner.

Motionerna 2014/15:2663 (M) yrkande 1, 2014/15:2489 (SD) yrkande 2, 2014/15:2367 (KD) yrkande 1, 2014/15:2551 (KD) yrkande 1, 2014/15:883 (KD), 2014/15:2821 (S) och 2014/15:1200 (S) yrkande 1 avstyrks med vad utskottet anför.

När det gäller frågan om målet om ett jämställt uttag av föräldradagar ska återinföras i Försäkringskassans regleringsbrev anser utskottet att detta i första hand får ankomma på regeringen att avgöra. Motion 2014/15:84 (V) yrkande 2 avstyrks därmed.

Barnbidrag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen tillkännager för regeringen vad utskottet anför om anmälan om flerbarnstillägg.

Riksdagen avslår övriga motionsyrkanden om bl.a. fördelningsmässig profil och att göra barnbidraget frivilligt.

Jämför reservation 4 (SD).

Gällande ordning

Barnbidraget uppgår till 1 050 kronor per månad och betalas ut t.o.m. det kvartal barnet fyller 16 år. Förlängt barnbidrag utbetalas med samma belopp fr.o.m. kvartalet efter det att barnet har fyllt 16 år om barnet studerar vid grundskola eller deltar i viss annan motsvarande utbildning, t.ex. grundskolor och betalas ut t.o.m. den månad då barnet slutför utbildningen eller avbryter studierna. Flerbarnstillägg lämnas med 150 kronor per månad för det andra barnet, 604 kronor per månad för det tredje barnet och 1 614 kronor per månad för det fjärde barnet. För varje ytterligare barn är bidraget 1 250 kronor per månad.

Från och med den 1 juli 2014 har kravet på anmälan för att få flerbarnstillägg slopats för föräldrar som bor tillsammans med ett eller flera gemensamma barn. Detta undantag ska gälla om föräldrarna har en delad utbetalning av barnbidraget för ett eller flera barn, eller om de är mottagare av hela barnbidraget för olika barn inom samma hushåll.

Motionerna

Elisabeth Svantesson m.fl. (M, C, FP, KD) begär i flerpartimotion 2014/15:2643 yrkande 6 ett tillkännagivande om anmälan för flerbarnstillägg för barn som har fyllt 16 år. Enligt motionärerna bör anmälningsplikten tas

bort helt. Det skulle öka valfriheten och förtroendet för försäkringen samtidigt som det ger möjlighet till automatisering och sänker administrationskostnaderna.

I motion 2014/15:381 av Ann-Charlotte Hammar Johansson (M) begärs i ett tillkännagivande om att ändra namnet på bidraget till gymnasiesärskolans elever från förlängt barnbidrag till ett namn som lämpar sig för gymnasiesärskolans ungdomar.

I motion 2014/15:2845 av Linus Bylund och Paula Bieler (SD) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om att utreda möjligheten att göra barnbidraget frivilligt så att varje förälder själv får välja varje år om han eller hon vill lyfta bidraget eller inte. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att en utredning bör genomföras avseende hur många familjer som kan antas avstå från barnbidraget efter en sådan reform och hur stora besparingar detta skulle innebära för staten.

I motion 2014/15:2848 av Linus Bylund och Paula Bieler (SD) begärs ett tillkännagivande om att utreda följderna av, och lämpliga former för, att helt ta bort flerbarnstillägget fr.o.m. barn nummer fyra samt att använda de frigjorda ekonomiska medlen till att öka tillägget för barn två och tre.

Utskottets ställningstagande

De allmänna barnbidragen utgör en grundsten i den svenska familjepolitiken. Enligt utskottet är det nuvarande barnbidragssystemet väl fungerande. Det har hög legitimitet och uppfattas som rättvist, administrationskostnaden är låg samt risken för felaktigt utnyttjande liten.

Från och med den 1 juli 2014 har kravet på anmälan för att få flerbarnstillägg slopats för bl.a. föräldrar som bor tillsammans med ett eller flera gemensamma barn. Regeringen anger i budgetpropositionen att den avser att pröva möjligheterna till ytterligare förenklingar av reglerna inom den ekonomiska familjepolitiken, exempelvis slopad anmälningsplikt för flerbarnstillägg i vissa situationer.

En slopad anmälan har betydelse för såväl den praktiska hanteringen hos Försäkringskassan som för medborgarna. Det leder också till att föräldrarnas förtroende för försäkringen kan öka, stärker valfriheten och förbättrar möjligheterna till en automatisering av handläggningen med sänkta administrationskostnader som följd. Utskottet ställer sig mot den bakgrunden bakom motion 2014/15:2643 yrkande 6 om anmälan för flerbarnstillägg för barn som har fyllt 16 år och att regeringen bör återkomma med förslag om detta. Utskottet föreslår att riksdagen tillkännager vad utskottet anför om anmälan för flerbarnstillägg.

Barnfamiljernas ekonomi har sedan 1998 förbättrats genom bl.a. flera höjningar av barnbidraget och flerbarnstillägget. I detta sammanhang vill utskottet understryka de generella bidragens betydelse, däribland barnbidraget, för de barnfamiljer som har det sämst ställt med små marginaler. Detta gäller inte minst för ensamstående med barn. Mot den bakgrunden finner

utskottet ingen anledning att utreda möjligheten av att ändra den fördelningsmässiga profilen på bidragssystemet eller att göra barnbidraget frivilligt. Motionerna 2014/15:2845 (SD) yrkande 1 och 2014/15:2848 (SD) avstyrks därmed.

Den som går i gymnasiesärskolan har rätt till förlängt barnbidrag. I gymnasiesärskolan kan eleven som längst gå t.o.m. vårterminen det år han eller hon fyller 23 år. Utskottet har tidigare uttryckt förståelse för att en person som har uppnått myndighetsåldern kan uppleva det som besvärande att få ett bidrag som benämns förlängt barnbidrag (bet. 2012/13:SfU1 s. 87). Utskottet förklarade sig då inte ha något att invända mot att bidraget byter namn men var inte berett att föreslå riksdagen att göra ett tillkännagivande till regeringen i frågan. Utskottet noterar att Studiehjälpstudering (SOU 2013:52) bl.a. föreslagit hur den som omfattas av rätten till förlängt barnbidrag i stället ska kunna få ersättning från studiestödssystemet. Motion 2014/15:381 (M) avstyrks med det anförda.

Föräldraförsäkring

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen tillkännager för regeringen vad utskottet anför om anmälan av vård av sjukt barn, föräldrapenning för hela inskolningen i förskolan och rätt till ersättning vid besök inom mödrahälsovården.

Riksdagen avslår övriga motionsyrkanden om bl.a. föräldrapenning, graviditetspenning, jämställdhetsbonus och tillfällig föräldrapenning.

Jämför reservationerna 5 (SD), 6 (V), 7 (SD), 8 (SD) och 9 (SD).

Gällande ordning

Föräldrapenning

Föräldrapenning betalas ut för totalt 480 dagar i anslutning till ett barns födelse eller adoption. Av de 480 dagarna betalas föräldrapenning ut under 390 dagar med ett belopp som motsvarar föräldrarnas sjukpenning, dock lägst 225 kronor per dag (grundnivån). Resterande 90 dagar ersätts lika för alla enligt den s.k. lägstanivån som är 180 kronor per dag. En förälder som bor och arbetar i Sverige är i regel försäkrad för såväl arbetsbaserad som bosättningsbaserad föräldrapenning. Föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning beräknas båda utifrån den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI). Denna fastställs av Försäkringskassan utifrån den beräknade årliga arbetsinkomsten.

När båda föräldrarna är vårdnadshavare har de rätt till hälften var av det totala antalet ersättningsdagar. En förälder kan dock överlåta rätten till föräldrapenning till den andra föräldern med undantag av 60 dagar med

sjukpenningbelopp (de s.k. reserverade dagarna). En förälder som är ensam vårdnadshavare har rätt till samtliga föräldrapenningdagar.

Sedan den 1 januari 2012 gäller att föräldrapenning för samma barn och tid får lämnas till båda föräldrarna samtidigt i högst 30 dagar under barnets första levnadsår, räknat från barnets födelse eller därmed likställd tidpunkt, s.k. dubbeldagar. Det går inte att använda reserverade dagar för att göra samtidigt uttag av föräldrapenning.

Barnets mor har rätt till föräldrapenning fr.o.m. 60:e dagen före den beräknade tidpunkten för barnets födelse.

Även om barnets mor inte har barnet i sin vård har hon rätt till föräldrapenning till och med den tjugonionde dagen efter förlösningdagen.

Föräldrar som deltar i föräldrautbildning har rätt att få föräldrapenning samtidigt i samband med utbildningen. Föräldrapenning i samband med föräldrautbildning kan lämnas före barnets födelse.

För föräldrar till barn som är födda 2014 och senare gäller särskilda förutsättningar för uttaget av föräldrapenning. Föräldrapenning kan lämnas under högst 96 dagar efter barnets fyraårsdag, medan åldersgränsen för uttag av föräldrapenning har höjts från åtta till tolv år. Vidare gäller att vardera föräldern får rätt till 195 dagar på sjukpenningnivå eller grundnivå och 45 dagar på lägstannivå samt att föräldrapenning inte ska kunna lämnas för längre tid tillbaka än 90 dagar före den dag då ansökan kom in till Försäkringskassan.

Tillfällig föräldrapenning

Tillfällig föräldrapenning, TFP, betalas till en förälder som behöver avstå från förvärvsarbete för vård av sjukt barn som är under tolv år och i vissa fall även vid vård av barn över denna ålder. TFP kan även betalas ut när barnets ordinarie vårdare (t.ex. dagmamma) är sjuk, när en förälder behöver följa med barnet till en barnavårdscentral m.m. samt till en av föräldrarna vid vårdbehov som uppkommer när den andra föräldern besöker läkare med ett annat barn. För barn som är yngre än 240 dagar kan TFP endast betalas ut om tillsynen av barnet är stadigvarande ordnad eller i vissa speciella situationer, t.ex. om barnet är inlagt på sjukhus och föräldern behöver stanna hemma från sitt arbete för att vårda barnet.

TFP vid vård av barn som fyllt 12 men inte 16 år kan betalas ut om barnet är i behov av särskild tillsyn och vård på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning. TFP kan även utges under högst 60 dagar för barn mellan 16 och 21 år om föräldern behöver avstå från förvärvsarbete på grund av allvarlig sjukdom eller smitta hos barnet.

Förälder till barn som omfattas av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) har rätt till TFP i form av tio kontaktdagar per barn och år från barnets födelse till dess barnet fyller 16 år, t.ex. för besök i barnets skola eller fritidshem. För barn som har fyllt 16 år och som omfattas av LSS, kan tillfällig föräldrapenning betalas ut tills barnet fyller 21 år, i vissa fall 23 år om föräldern behöver avstå från att arbeta på grund av sjukdom eller

smitta hos barnet. TFP kan betalas ut under 120 dagar per barn och år, varav högst 60 dagar vid en ordinarie vårdares sjukdom eller smitta. Till föräldrar som har ett allvarligt sjukt barn som är under 18 år kan dock TFP betalas ut under ett obegränsat antal dagar.

TFP kan även utges till föräldrar till ett barn som inte har fyllt 18 år när de avstår från förvärvsarbete i samband med att barnet avlidit. TFP lämnas då under högst 10 dagar per förälder och barn och tidigast fr.o.m. dagen efter den då barnet avlidit och senast för den dag som infaller 30 dagar efter den dag då barnet avlidit. För föräldrar till barn som är födda 2014 och senare har tidsperioden för att ta ut TFP förlängts till den 90:e dagen efter att barnet har avlidit. Ersättningen kan betalas ut till båda föräldrarna samtidigt.

Fadern har en särskild rätt till TFP under högst tio s.k. pappadagar i samband med ett barns födelse. Vid adoption eller när två personer har utsetts att gemensamt utöva vårdnad om ett barn tillkommer motsvarande rätt adoptivföräldrarna eller de särskilda vårdnadshavarna.

TFP betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels förmån. För den som är anställd tim- eller dagberäknas ersättningen. Dagersättningen blir då 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) multiplicerad med faktorn 0,97 delad med årsarbetstiden uttryckt i timmar eller dagar. För den som är arbetslös kalenderdagsberäknas ersättningen, och dagersättningen blir i sådana fall 80 procent av SGI multiplicerad med 0,97 dividerad med 365. För den som har inkomst av annat förvärvsarbete gäller att SGI delas med 260 dagar och att ersättning betalas ut för högst fem dagar under en sjudagarsperiod.

Graviditetspenning

En försäkrad som är gravid har rätt till graviditetspenning om graviditeten sätter ned hennes förmåga att utföra sitt förvärvsarbete med minst en fjärdedel och hon inte kan omplaceras till annat mindre ansträngande arbete. Detsamma gäller om den gravida kvinnan på grund av risk för bl.a. fosterskador har stängts av från sitt arbete enligt arbetsmiljölagen (1977:1160). Ersättning kan lämnas tidigast fr.o.m. den 60:e dagen och längst t.o.m. den elfte dagen före den beräknade tidpunkten för barnets födelse.

Hel graviditetspenning motsvarar 80 procent av SGI, multiplicerad med faktorn 0,97, och ersättningen, som kalenderdagsberäknas, kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån.

Från och med den 1 januari 2014 omfattas inte bara arbetstagare utan även gravida egenföretagare av rätten till graviditetspenning vid risker i arbetsmiljön (prop. 2012/13:159, bet. 2012/13:SfU15, rskr. 2013/14:3).

Jämställdhetsbonus

Jämställdhetsbonusen infördes den 1 juli 2008 och var då utformad som en skattereduktion. En förälder som har varit hemma längst med föräldrapenning får en skattekreditering om han eller hon arbetar när den andra föräldern tar ut

föräldrapenning. Högsta nivå för jämställdhetsbonusen är 100 kr per dag, dvs. cirka 3 000 kr per månad. Bonusen utgår till de föräldrar som har gemensam vårdnad om barn. Om föräldrarna delar helt lika på föräldraledigheten kan en maximal bonus på 13 500 kr per barn erhållas. Den 1 januari 2012 slopades kravet på ansökan och bonusen kopplades till utbetalningen av föräldrapenning.

Motionerna

Reserverade dagar i föräldrapenningen

I motion 2014/15:646 av Patrick Reslow (M) begärs ett tillkännagivande om de öronmärkta dagarna. I motionen anförts att de öronmärkta dagarna i föräldraförsäkringen bör avskaffas.

Linus Bylund m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2014/15:2495 yrkande 6 ett tillkännagivande om att ta bort kvoteringen av föräldraförsäkringen.

Även Paula Bieler m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2014/15:2925 yrkande 3 ett tillkännagivande om kvoteringen av föräldraförsäkringen. Motionärerna anger att alla former av kvotering och positiv särbehandling på basis av kön och all sådan praxis bör avvecklas.

I motion 2014/15:161 av Jimmy Ståhl (SD) begärs ett tillkännagivande om att räkna på att kompensera familjer fullt ut vid tre pappamånader.

I motion 2014/15:1013 av Linus Bylund m.fl. (SD) begärs ett tillkännagivande om att föräldraledigheten ska delas upp enligt föräldrarnas egen önskan. Enligt motionären är det hög tid att familjer själva får disponera tiden med varandra utan statlig inblandning.

Julia Kronlid (SD) begär i motion 2014/15:2489 yrkande 1 ett tillkännagivande om att avskaffa all kvotering inom föräldraförsäkringen. Motionären anger att i stället för tvångskvotering bör det utredas hur de ekonomiska konsekvenserna av att ta ut föräldraledighet kan minimeras.

I motion 2014/15:84 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att tillsätta en utredning som 2016 ska lämna förslag till en förändring av föräldrapenningen så att uttaget av dagar blir jämställt och delas lika mellan föräldrarna, utan möjlighet att överlåta dagar, dvs. en individuell föräldraförsäkring.

Göran Hägglund m.fl. (KD) har i partimotion 2014/15:2551 yrkande 5 begärt ett tillkännagivande om att inte minska antalet överförbara dagar i föräldraförsäkringen.

Samtidigt uttag av föräldrapenning

I motion 2014/15:1010 av Linus Bylund m.fl. (SD) begärs ett tillkännagivande om att utöka antalet dubbelddagar i föräldraförsäkringen till 60 dagar. Motionärerna anger att det skulle underlätta för de kvinnor som efter en lång och komplicerad graviditet och förlossning behöver tid för att återhämta sig.

Linus Bylund m.fl. (SD) har i kommittémotion 2014/15:2495 yrkande 9 begärt ett tillkännagivande om att utöka antalet dubbeldagar i föräldraförsäkringen från 30 till 60 dagar.

I motion 2014/15:1655 av Maria Ferm och Stina Bergström (MP) begärs ett tillkännagivande om möjligheten att utnyttja föräldraförsäkringen samtidigt som den andra vårdnadshavaren. Motionärerna anger att möjligheten att utnyttja föräldraförsäkringen samtidigt under barnets första år bör öka. Möjligheterna att ta ut föräldraförsäkring samtidigt bör ses över.

Föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning

I motion 2014/15:1599 av Patrick Reslow (M) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att se över regelverket för utbetalning av föräldrapenning. Motionären anger att mannen nekas föräldrapenning om faderskapet inte är fastställt och mamman inte kan medverka vid faderskapets fastställande.

I motion 2014/15:2814 av Linus Bylund m.fl. (SD) begärs ett tillkännagivande om att utreda formerna för hur föräldraförsäkringen skulle kunna reformeras så att familjens sammanlagda disponibla inkomst blir densamma, oavsett vilken av föräldrarna som är hemma med föräldrapenning, samt om att beräkna kostnaderna för en sådan reform.

I kommittémotion 2014/15:2925 yrkande 9 begär Paula Bieler m.fl. (SD) ett tillkännagivande om införa ett mer generöst regelverk vid bedömningar av ansökningar om graviditetspenning.

I motion 2014/15:2004 av Annika Eclund (KD) begärs ett tillkännagivande om att se över antalet föräldradagar för föräldrar till dödfödda barn. Motionären anger att tillgången till föräldrapenning är begränsad till en månad för mamman och tio dagar för pappan.

I motion 2014/15:2370 av Emma Henriksson (KD) begärs ett tillkännagivande om att förändra möjligheterna till uttag av tillfällig föräldrapenning för föräldrar med barn upp till 18 år. Motionären anger att det bör vara möjligt att ta ut tillfällig föräldrapenning vid vård av äldre barn med en kronisk sjukdom.

Jämställdhetsbonus

Linus Bylund m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2014/15:2495 yrkande 7 ett tillkännagivande om att ta bort jämställdhetsbonusen.

I motion 2014/15:1009 av Linus Bylund m.fl. (SD) begärs ett tillkännagivande om att avskaffa jämställdhetsbonusen.

I motion 2014/15:821 av Rickard Nordin (C) begärs ett tillkännagivande om en förändring av jämställdhetsbonusen. Motionären anger att föräldrarna själva bör få välja mellan ekonomisk ersättning eller ytterligare dagar enligt en lämplig konverteringsnyckel.

I motion 2014/15:2600 av Annika Qarlsson (C) yrkande 12 begärs ett tillkännagivande om jämställdhetsbonusen. Motionären anger att bonusen bör förstärkas för att få ett mer jämställt familjeliv.

Vissa föräldrapenningfrågor

Elisabeth Svantesson m.fl. (M, C, FP, KD) begär i flerpartimotion 2014/15:2643 yrkande 3 ett tillkännagivande om att slopa plikten att anmäla vård av sjukt barn samma dag som barnet insjuknar, i yrkande 4 ett tillkännagivande om möjligheten för föräldrar att få föräldrapenning för hela inskolningen i förskolan och i yrkande 5 ett tillkännagivande om den andra förälderns rätt till ersättning för att följa med till mödrahälsovården.

I motion 2014/15:215 av Gunilla Nordgren (M) begärs ett tillkännagivande om att ge anhöriga möjlighet att få ersättning för vård av sjukt barn. Motionären anger att en yrkesarbetande anhörig eller andra personer bör kunna delta i vården av syskon som är kvar hemma och få ersättning för detta samtidigt som bägge föräldrarna är på sjukhus med ett allvarligt sjukt barn.

I motion 2014/15:729 av Ann-Christin Ahlberg och Petter Löberg (S) begärs ett tillkännagivande om att se över möjligheten att införa kontaktdagar.

Föräldraförsäkringen i övrigt

I motion 2014/15:2671 av Fredrik Eriksson (SD) begärs ett tillkännagivande om att anpassa samhällets ekonomiska stödinsatser till att bättre motsvara föräldrars lagstadgade försörjningsplikt. Enligt motionären finns det en diskrepans mellan underhållsskyldigs ansvar intill barnet fyller 21 år och underhållsstödet t.o.m. det år barnet fyller 20 år som kan medföra betydande ekonomiska svårigheter, inte minst för ensamstående föräldrar.

I motion 2014/15:1787 av Rickard Nordin (C) begärs ett tillkännagivande om överlåtelse av föräldrapenning. Motionären anger att ett antal av föräldradagarna skulle kunna överlåtas till en till barnet närstående person.

I motion 2014/15:2600 av Annika Qarlsso (C) yrkande 13 begärs ett tillkännagivande om att göra det möjligt att överlåta en del av föräldrapenningdagarna till ytterligare två närstående vuxna i barnets närhet. Motionären anger att föräldraförsäkringen behöver bli mer flexibel för att ge fler möjligheter för familjer att hitta lösningar som passar just dem. I yrkande 14 begärs ett tillkännagivande om en översyn av föräldraförsäkringen utifrån hur regelverket kan bli mer flexibelt och passa föräldrar som driver egna företag och i yrkande 15 begärs ett tillkännagivande om att se över förutsättningarna för att döpa om lägstಾನivåddagar till garantiddagar som får fördelas över hela föräldradledigheten.

I motion 2014/15:2442 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att se över hur föräldrapenningen ännu mer kan uppmuntra till företagande i samband med föräldraskap.

Göran Hägglund m.fl. (KD) har i partimotion 2014/15:2551 yrkande 4 begärt ett tillkännagivande om behovet av att göra föräldraförsäkringen mer flexibel och ge mer tid för småbarnsåren.

I motion 2014/15:2863 av Hillevi Larsson (S) begärs ett tillkännagivande om undantag i föräldraförsäkringen för föräldrar med skolplikt. Motionären

anger att unga föräldrar med skolplikt bör ha rätt till föräldraledighet och att fritt överlåta föräldradagar på närstående för att kunna gå klart grundskolan.

Utskottets ställningstagande

Reserverade dagar i föräldrapenningen

Enligt utskottets mening är det av avgörande betydelse för ett ökat barnafödande att samhället fortsätter att ge bägge föräldrarna goda förutsättningar att kunna kombinera ett jämställt familjeliv med förvärvsarbete. Andelen ensamstående föräldrar med en ansträngd ekonomi är fortsatt hög, inte minst för utrikes födda föräldrar.

När det gäller en ökad individualisering av föräldrapenningen anser utskottet att en jämnare fördelning av föräldrapenningen mellan föräldrar är önskvärd. Attityder om föräldraskap, situationen på arbetsmarknaden och förväntningar kan hindra män från att fullt ut använda sin del av föräldrapenningen. Utskottet konstaterar att föräldraledigheten och föräldrapenningen är ojämnt fördelad mellan mammor och pappor, liksom fördelningen mellan obetalt och betalt arbete i stort. Det krävs därför avgörande steg för att uppnå ett mer jämställt nyttjande av föräldrapenningen. Barns rätt till båda sina föräldrar måste stärkas. Av de åtgärder som tidigare vidtagits för att få föräldrar att dela mer lika på föräldrapenningdagarna är det införandet av reserverade månader som haft tydligast effekt. Utskottet noterar att regeringen aviserar att en tredje månad ska reserveras för vardera föräldern.

Utskottet kan mot bakgrund av ovanstående inte ställa sig bakom yrkandena om att avskaffa de reserverade dagarna i föräldraförsäkringen.

Med hänsyn till vad som nu anförts och att regeringens beredning av frågan om en tredje reserverad månad för vardera föräldern bör avvaktas ser utskottet inte något skäl att föreslå ett tillkännagivande med anledning av yrkanden om reserverade dagar. Motion 2014/15:646 (M), 2014/15:2925 (SD) yrkande 3, 2014/15:2495 (SD) yrkande 6, 2014/15:161 (SD), 2014/15:1013 (SD), 2014/15:2489 (SD) yrkande 1 och 2014/15:2551 (KD) yrkande 5 avstyrks därmed. Även motion 2014/15:84 (V) yrkande 1 avstyrks.

Samtidigt uttag av föräldrapenning

Två föräldrar kan i princip inte vara lediga med föräldrapenning samtidigt för samma barn. Motivet till detta är bl.a. att barnets tid med föräldrarna då förkortas. Sedan den 1 januari 2012 gäller dock att ett barns föräldrar kan få föräldrapenning samtidigt i 30 dagar under barnets första levnadsår. Ett samtidigt uttag av föräldrapenning innebär ett avsteg från principen om att två föräldrar normalt inte ska kunna uppbära föräldrapenning samtidigt för att vårda ett barn. Med hänsyn härtill anser utskottet att antalet dubbeldagar inte bör utökas.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2014/15:2495 (SD) yrkande 9, 2014/15:1010 (SD) yrkande 1 och 2014/15:1655 (MP) yrkande 1.

Föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning

Föräldrapenning kan betalas ut till försäkrade föräldrar. För att en pappa ska kunna få rätt till föräldrapenning krävs att faderskapet är fastställt. Utskottet ser inte något skäl att föreslå en ändring av detta förhållande. Motion 2014/15:1599 (M) yrkande 2 avstyrks därmed.

Föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning beräknas båda utifrån den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI). Denna fastställs av Försäkringskassan utifrån den beräknade årliga arbetsinkomsten. Utskottet anser inte att det finns anledning att föreslå någon ändring av ersättningsreglerna. Därmed avstyrks motion 2014/15:2814 (SD).

Utskottet kan konstatera att reglerna nyligen ändrats så att även gravida egenföretagare omfattas av rätten till graviditetspenning vid risker i arbetsmiljön. Vidare har regeringen i regleringsbrevet för 2013 gett Försäkringskassan i uppdrag att analysera rättsläget när det gäller gravida försäkrades rätt till sjukpenning. Regeringen har också i maj 2013 gett Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) i uppdrag att följa upp tillämpningen av lagstiftningen om graviditetspenning. ISF ska redovisa uppdraget senast den 1 december 2014. Med hänsyn till det anförda avstyrks motion 2014/15:2925 (SD) yrkande 9.

Även om barnets mor inte har barnet i sin vård har hon rätt till föräldrapenning till och med den tjugonionde dagen efter förlossningsdagen. Fadern har en särskild rätt till tillfällig föräldrapenning under högst tio s.k. pappadagar. Enligt utskottet finns det inte skäl att nu se över antalet föräldradagar för föräldrar till dödfödda barn eller att föreslå något tillkännagivande om att utöka rätten till tillfällig föräldrapenning. Motionerna 2014/15:2004 (KD) och 2014/15:2370 (KD) avstyrks därmed.

Jämställdhetsbonus

Utskottet har i tidigare avsnitt ställt sig bakom allianspartiernas förslag om att jämställdhetsbonusen ska förstärks för de föräldrar som delar jämnt på föräldraledigheten under de 60 sista bonusdagarna. Utskottet är därför inte berett att ställa sig bakom vare sig att avskaffa förmånen eller att låta föräldrar välja mellan bonus och fler föräldrapenningdagar. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2014/15:2495 (SD) yrkande 7, 2014/15:1009 (SD) och 2013/14:821 (C). Motion 2014/15:2600 (C) yrkande 12 får anses tillgodosedd och avstyrks.

Vissa föräldrapenningfrågor

Försäkringskassan har på regeringens uppdrag om regelförenklingar under 2012 bl.a. lämnat förslag om att kravet på att anmäla tillfällig föräldrapenning för vård av sjukt barn ska tas bort. Försäkringskassan anger att anledningen till detta är att många föräldrar har svårt att komma ihåg att anmäla, och svårt att förstå varför man både ska anmäla och ansöka.

Enligt utskottet är det viktigt att reglerna för barnfamiljerna förenklas. Utskottet anser att ett borttagande av skyldigheten att anmäla första dagen innebär en förenkling som har betydelse för såväl den praktiska hanteringen hos Försäkringskassan som för medborgarna. Med anledning av motion 2014/15:2643 yrkande 3 föreslår utskottet därför att riksdagen tillkännager för regeringen vad utskottet anför om anmälan av vård av sjukt barn.

Vidare har Försäkringskassan i sin redovisning av sitt regeringsuppdrag lämnat förslag om att föräldrarna bör få föräldrapenning när barnet skolas in på förskolan eller skolan. Försäkringskassan anger att för de flesta föräldrar är det inte möjligt att arbeta när de skolar in sitt barn på förskola eller motsvarande. De förväntas vara beredda att kunna ta hand om sitt barn mer eller mindre omedelbart om det skulle hända något. Det går dock, enligt vad Försäkringskassan anger, inte att få hel föräldrapenning under inskolningen, eftersom föräldern inte står i rumslig kontakt med barnet.

Utskottet vill peka på värdet av att föräldrarna deltar i barnens inskolning och att det bör vara möjligt för föräldrar att få rätt till föräldrapenning under hela inskolningen i förskolan. Med anledning av motion 2014/15:2643 (M, C, FP, KD) yrkande 4 föreslår utskottet därför att riksdagen tillkännager för regeringen vad utskottet anför om föräldrapenning vid hela inskolningen i förskolan.

Försäkringskassan har i det nämnda regeringsuppdraget om regelförenklingar även lämnat förslag om att båda föräldrarna ska ha möjlighet att få föräldrapenning när de besöker mödrahälsovården. Försäkringskassan anger att det i många fall är det naturligt att båda föräldrarna är engagerade i graviditeten. Speciellt viktigt är detta vid komplicerade graviditeter.

Utskottet noterar att i dag har föräldrar som deltar vid t.ex. föräldrautbildning rätt att få föräldrapenning samtidigt. Inom mödrahälsovården får föräldrarna viktig information och kunskap om barnet och livet. Enligt utskottet bör därför båda föräldrarna ges en utökad möjlighet att följa med till och även få rätt till ersättning vid besök inom mödrahälsovården. En sådan möjlighet skulle även visa att föräldraskapet inte bara rör en av föräldrarna. Med anledning av motion 2014/15:2643 (M, C, FP, KD) yrkande 5 föreslår utskottet att riksdagen tillkännager för regeringen vad utskottet anför om rätt till ersättning vid besök inom mödrahälsovården.

I övrigt finner utskottet inte skäl att föreslå något tillkännagivande om att utöka rätten till tillfällig föräldrapenning. Motion 2014/15:215 (M) avstyrks därför.

Rätten till kontaktdagar togs bort i juli 2003 som en åtgärd för att begränsa utgiftsökningar. De tio kontaktdagar per barn och år som betalas ut till föräldrar med barn som omfattas av LSS berördes dock inte av förändringen. Utskottet är inte berett att föreslå att en generell rätt till kontaktdagar ska återinföras. Motion 2014/15:729 (S) avstyrks därför.

Föräldraförsäkringen i övrigt

Föräldrapenningen är ett ekonomiskt stöd som föräldrar får i samband med att ett barn föds eller adopteras. Den ska göra det möjligt för föräldrarna att kombinera föräldraskap och aktivt yrkesarbete genom att utge ekonomisk ersättning under perioder då någon av föräldrarna är hemma med barnet, i synnerhet då barnet är litet. Föräldrapenning utges som längst till dess att barnet har fyllt åtta år eller har slutat första klass i skolan. För föräldrar till barn som är födda 2014 har dock uttaget av föräldrapenning begränsats till högst 96 dagar efter barnets fyraårsdag, medan åldersgränsen för uttaget höjts från åtta år till tolv år. Avsikten med föräldraförsäkringen är således att den ska vara ett stöd för föräldrarna när barnets kontakt- och omvårdnadsbehov är som störst, dvs. när barnet är litet. Motion 2014/15:2551 (KD) yrkande 4 avstyrks med det anförda. Utskottet är inte berett att föreslå en utbyggd föräldraförsäkring för äldre barn. Motion 2014/15:2671 (SD) avstyrks därmed.

Begreppet garantidagar slopades 2002 och ersattes med föräldrapenning på grundnivå respektive lägstannivå. Av de 480 föräldrapenningdagarna betalas föräldrapenning ut under 390 dagar med ett belopp som motsvarar förälderns sjukpenning, dock lägst 225 kronor per dag (grundnivån). Resterande 90 dagar ersätts lika för alla enligt den s.k. lägstannivån som är 180 kronor per dag. Utskottet är inte berett att döpa om lägstannivådagarna till garantidagar. Därmed avstyrks motion 2014/15:2600 (C) yrkande 15.

Den 1 juli 2010 infördes nya regler för karenstid, sjuk- och föräldrapenning samt sjuklön för företagare. Syftet med förändringarna i trygghetssystemen var att underlätta övergången från anställning till företagande, stärka tryggheten och öka valfriheten för etablerade företagare samt göra det mindre riskfyllt att anställa. Förändringarna hade som syfte att stärka incitamenten att starta, driva och utveckla företag. Från och med den 1 januari 2014 gäller att gravida egenföretagare, i likhet med vad som gäller för gravida arbetstagare, omfattas av rätten till graviditetspenning vid risker i arbetsmiljön.

Utskottet konstaterar att genom ändringarna i trygghetssystemet för företagare har likabehandlingen av företagare och anställda ökat. Vidare noterar utskottet att den parlamentariska socialförsäkringsutredningen i sitt arbete ska beakta och utforma sina förslag även ur ett företagarperspektiv. I direktiven anges bl.a. att reglerna bör utformas så att de underlättar för individer att dels växla mellan olika anställningsformer och företagarter, dels kunna kombinera dessa. Utskottet noterar vidare att Försäkringskassan 2011 på regeringens uppdrag bl.a. utrett möjligheterna för en förälder med ensam vårdnad att överlåta en del av föräldrapenningen.

Mot bakgrund av det nu anförda och då förslagen från den parlamentariska socialförsäkringsutredningen och regeringens beredning vad gäller möjligheterna för en förälder med ensam vårdnad att överlåta en del av föräldrapenningen bör avvaktas, avstyrks motionerna 2014/15:2600 (C) yrkande 14, 2014/15:1787 (C), 2014/15:2600 (C) yrkande 13 och 2014/15:2863 (S).

Underhållsstöd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. översyn av underhållsstödet och återbetalningsskyldighet.

Gällande ordning

Om en underhållsskyldig inte betalar något underhållsbidrag eller betalar ett belopp som är lägre än 1 273 kronor per månad och inte heller på något annat sätt ser till att barnet får motsvarande underhåll kan den som bor med barnet ansöka om underhållsstöd. Underhållsstödet utbetalas med högst 1 273 kronor per barn och månad. Om barnet fyllt 18 år betalas stödet ut direkt till barnet. Om ett barn bor växelvis ungefär lika mycket hos båda föräldrarna kan ett inkomstprövat underhållsstöd utges med som mest halva beloppet (636 kronor per månad) till var och en av föräldrarna.

Underhållsstöd kan betalas ut tills barnet fyller 18 år. Förlängt underhållsstöd kan betalas ut t.o.m. juni månad det år barnet fyller 20 år, om barnet bedriver studier som ger rätt till förlängt barnbidrag eller studiehjälp enligt studiestödslagen, t.ex. fortfarande går i grund- eller gymnasieskola. När underhållsstöd betalas ut ska den förälder som barnet inte varaktigt bor tillsammans med återbetala samhällets kostnader helt eller delvis. Hur stort belopp som ska återbetalas beror på den underhållsskyldiges inkomst och det totala antalet barn.

Om betalningsskyldigheten bestäms till ett högre belopp än den underhållsskyldige i enlighet med tidigare beslut betalat för samma tid, ska den underhållsskyldige betala in skillnaden till Försäkringskassan. Försäkringskassan får på ansökan av den underhållsskyldige helt eller delvis bevilja anstånd med att fullgöra betalningsskyldigheten. Vidare får Försäkringskassan på eget initiativ eller på ansökan av den underhållsskyldige helt eller delvis efterge fordran i fråga om betalningsskyldighet och ränta, om det finns synnerliga skäl med hänsyn till den underhållsskyldiges personliga eller ekonomiska förhållanden.

Motionerna

I motion 2014/15:2600 av Annika Qarlsso (C) yrkande 16 begärs ett tillkännagivande om att göra en översyn av underhållsstödet och underhållsbidraget.

I motion 2014/15:2010 av Emma Henriksson och Roland Utbult (KD) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att ta bort strikt betalningsansvar för underhållsstöd. Motionärerna anser att det strikta betalningsansvaret bör tas bort om den som är betalningsskyldig inte är ansvarig för felet och inte heller har insett eller borde ha insett felaktigheten. I synnerhet då det drabbar

personer som kan förväntas redan ha en utsatt ekonomisk situation är det angeläget att lagstiftningen ändras.

I motion 2014/15:2285 av Hillevi Larsson (S) begärs ett tillkännagivande om att inkomstanpassa underhållsstödet. Motionären anger att det bör övervägas att ändra reglerna så att underhållsstödet blir rimligt i förhållande till boföräldrarnas behov och den andra föräldrarnas betalningsförmåga. Vid beräkningen borde man inte använda sig av en schablon utan jämföra boföräldrarnas och den andre föräldrarnas ekonomi.

Utskottets ställningstagande

I betänkandet Fortsatt föräldrar – om ansvar, ekonomi och samarbete för barnets skull (SOU 2011:51) lämnade Utredningen om ekonomi och föräldrasamarbete vid särlevnad (nedan förkortad Särlevandeutredningen) flera förslag i fråga om underhållsstöd och underhållsskyldighet samt gjorde även bedömningen att det bör inrättas en instans som består särlevande föräldrar med råd och stöd för att de i större utsträckning själva ska komma överens om avtal om underhållsbidrag i stället för att reglera underhåll via underhållsstöd.

I departementspromemorian Ökat stöd för underhållsreglering (Ds 2014:27) görs en fördjupad översyn av behovet att förbättra stödet till föräldrar för att reglera underhåll civilrättsligt. Bland annat lämnas förslag om utökat stöd och rådgivning i frågor om underhållsbidrag och underhållsskyldighet. I budgetpropositionen anger regeringen att den avser att återkomma i frågan.

Frågor om beräkningen av inkomstunderlaget för återbetalningsskyldighet har tidigare varit föremål för utskottets bedömning (senast i bet. 2012/13:SfU1). Utskottet bedömde då att det var administrativt fördelaktigt att basera återbetalningsskyldigheten på den taxerade inkomsten, som är fastställd och lätt tillgänglig, jämfört med en uppgiven aktuell inkomst. Vidare ger eftergifts- och jämningsmöjligheterna Försäkringskassan en möjlighet att ta hänsyn till den återbetalningsskyldiges ekonomiska och sociala förhållanden. Mot bakgrund av vad som nu anförts anser utskottet inte att det nu finns behov av en särskild översyn av underhållsstödet. Motionerna 2014/15:2600 (C) yrkande 6, 2014/15:2010 (KD) yrkande 1 och 2014/15:2285 (S) avstyrks därmed.

Adoptionsbidrag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. en översyn av adoptionsbidraget.

Gällande ordning

Adoptionskostnadsbidrag kan lämnas till försäkrade föräldrar för kostnader vid adoption av barn som inte är svenska medborgare, inte har fyllt tio år och inte är bosatta här i landet när föräldrarna får dem i sin vård. Bidrag lämnas för närvarande med 40 000 kronor för varje barn och administreras av Försäkringskassan.

Adoptionskostnadsbidrag lämnas för adoptioner som förmedlas av en sammanslutning som är auktoriserad enligt lagen (1997:192) om internationell adoptionsförmedling. Bidraget avser att ersätta de extra kostnader för resor och andra omkostnader som uppstår vid adoption av utländska barn. Bidraget är lika stort oavsett från vilket land adoptionen sker och oavsett vilka kostnader som adoptivföräldrarna faktiskt har haft. Även en ensamstående person kan få adoptionskostnadsbidrag.

Motionerna

I motion 2014/15:2223 av Jan R Andersson (M) begärs ett tillkännagivande om att adoptionsbidraget bör ses över. Alla bör få ekonomisk möjlighet att genomföra adoption.

I motion 2014/15:783 av Emma Carlsson Löfdahl (FP) begärs ett tillkännagivande om en översyn av adoptionsbidraget.

I motion 2014/15:1519 av Roland Utbult och Mikael Oscarsson (KD) begärs ett tillkännagivande om att se över möjligheten att höja och indexera adoptionsbidraget.

Utskottets ställningstagande

Adoptionskostnadsbidraget täcker en allt mindre del av kostnaderna för en adoption. Senast i betänkande 2013/14:SfU1 framhöll utskottet att det inte har något att invända mot att adoptionskostnadsbidraget höjs när det statsfinansiella läget ger utrymme för det. Utskottet var dock inte berett att föreslå ett tillkännagivande om detta. Utskottet vidhåller detta ställningstagande.

Motionerna 2014/15:2223 (M), 2014/15:783 (FP) och 2014/15:1519 (KD) avstyrks med vad utskottet anför.

Bostadsbidrag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. en översyn av bostadsbidraget och återbetalningsskyldigheten.

Gällande ordning

Bostadsbidrag kan betalas ut dels till barnfamiljer, dels till hushåll utan barn om sökanden har fyllt 18 men inte 29 år. Bidrag beräknas med hänsyn till bl.a. familjens inkomst, antalet barn, bostadskostnaden och bostadens storlek. Ett preliminärt bidrag, beräknat efter en uppskattad bidragsgrundande inkomst, betalas ut med ett månadsbelopp. Den som får preliminärt bostadsbidrag är skyldig att anmäla ändringar av inkomsten och andra förhållanden som kan påverka bidragets storlek. Det slutliga bostadsbidraget bestäms när inkomsttaxeringen för det år som bidraget har betalats ut för är klar. Om hushållet har fått ett för lågt preliminärt bidrag betalar Försäkringskassan ut ytterligare bidrag. Om hushållet i stället har fått ett för högt preliminärt bidrag kan hushållet bli återbetalningsskyldigt. Skyldigheten att betala ut bidrag eller att återbetala vad som har betalats ut för mycket gäller dock bara om skillnaden mellan det slutliga och preliminära bidraget är 1 200 kronor eller mer. Den handläggande myndigheten får helt eller delvis efterge krav på återbetalning om det finns särskilda skäl.

Motionerna

Göran Hagglund m.fl. (KD) har i partimotion 2014/15:2551 yrkande 2 begärt ett tillkännagivande om behovet av att prioritera familjer som lever i en ekonomiskt utsatt situation. Motionärerna anger att de familjer som lever i ekonomisk utsatthet bör prioriteras genom att höja barnandelen i bostadsbidraget.

I motion 2014/15:2010 av Emma Henriksson och Roland Utbult (KD) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att ta bort strikt betalningsansvar för bostadsbidrag. Motionärerna anger att det strikta betalningsansvaret då mottagaren inte är ansvarig för felet och inte heller har insett eller borde ha insett felaktigheten inte är motiverad. I synnerhet då det drabbar personer som kan förväntas redan ha en utsatt ekonomisk situation är det angeläget att lagstiftningen ändras.

I motion 2014/15:2752 av Johan Löfstrand m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om att se över reglerna för bostadsbidrag. Enligt motionären utesluts unga ensamstående utan barn från möjligheten till bostadsbidrag.

Utskottets ställningstagande

De grupper i samhället som i första hand bör få rätt till bostadsbidrag är barnfamiljer och yngre personer utan barn, vilket också är den målgrupp bidraget riktar sig till. Samtidigt har regeringen i budgetpropositionen konstaterat att det finns en trend att andelen barnhushåll med bostadsbidrag minskar.

Genom eftergifts- och jämningsmöjligheterna ges Försäkringskassan en möjlighet att ta hänsyn till de återbetalningsskyldigas ekonomiska och sociala förhållanden. Med det anförda och då utskottet inte kan se något skäl att i nuläget begära en översyn av bostadsbidraget eller ändra regelverket för återbetalning avstyrks motionerna 2014/15:2010 (KD) yrkande 2, 2014/15:2551 (KD) yrkande 2 och 2014/15:2752 (S).

Vårdnadsbidrag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om möjligheten för kommuner att bevilja vårdnadsbidrag.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om vårdnadsbidraget i övrigt. Jämför reservationerna 10 (S, MP, V) och 11 (SD).

Gällande ordning

En kommun kan sedan den 1 juli 2008 lämna vårdnadsbidrag för barn som fyllt ett men inte tre år. Ett villkor är att föräldrapenning med sjukpenningbelopp har lämnats för sammanlagt 250 dagar. Barnet måste också vara folkbokfört i kommunen. Vårdnadsbidrag kan betalas ut som ett skattefritt kommunalt bidrag på högst 3 000 kronor per månad. Villkoret för att få fullt vårdnadsbidrag är att barnet inte utnyttjar den offentligt finansierade barnomsorgen. Föräldern kan förvärvsarbeta och samtidigt få vårdnadsbidrag om barnomsorgen ordnas på något annat sätt. Vårdnadsbidraget kan inte lämnas till en vårdnadshavare som erhåller vissa ersättningar, t.ex. arbetslöshetsersättning, aktivitetsstöd, introduktionsersättning eller föräldrapenning. Kommunerna får lämna reducerat vårdnadsbidrag som bestäms till en eller flera nivåer där nivån på bidraget svarar mot ett visst antal timmar i förskolan.

Motionerna

Elisabeth Svantesson m.fl. (M, C, FP, KD) har i flerpartimotion 2014/15:2643 yrkande 7 begärt ett tillkännagivande om att behålla möjligheterna för kommunerna att bevilja vårdnadsbidrag.

I motion 2014/15:697 av Jan Ericson (M) begärs ett tillkännagivande om att se över möjligheterna att ge kommunerna större frihet att besluta om vårdnadsbidragets storlek.

Linus Bylund m.fl. (SD) har i kommittémotion 2014/15:2495 yrkande 2 begärt ett tillkännagivande om att höja nivån på vårdnadsbidraget. Enligt motionärerna bör bidraget höjas från 3 000 kronor till 6 000 kronor.

I motion 2014/15:2517 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att ge kommunerna möjlighet att själva bestämma hur högt vårdnadsbidraget ska vara.

I motion 2014/15:1638 av Mikael Oscarsson (KD) begärs ett tillkännagivande om att lagstiftningen av hänsyn till det kommunala självstyret inte ska begränsa beloppet för det kommunala vårdnadsbidraget till 3 000 kronor per kalendermånad.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som anser att möjligheterna för kommunerna att införa vårdnadsbidrag har ökat utrymmet för den som vill ge barnet omsorg i hemmet utöver den tid som föräldraförsäkringen medger, noterar att i budgetpropositionen för 2015 anges att regeringen avser att under nästa år lämna förslag om att avskaffa möjligheterna för kommunerna att bevilja vårdnadsbidrag. Enligt utskottets mening bör regeringen i stället i enlighet med det anförda verka för att denna möjlighet för kommunerna bör finnas kvar. Utskottet föreslår således att riksdagen tillkännager för regeringen vad utskottet anför om att behålla vårdnadsbidraget. Utskottet tillstyrker därmed motion 2014/15:2643 (M, C, FP, KD) yrkande 7. Utskottet är däremot inte berett att redan nu ta ställning till motionsyrkanden med den inriktningen att vårdnadsbidraget ska höjas eller att överlåta på kommunerna att bestämma vårdnadsbidragets storlek. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2014/15:697 (M), 2014/15:2495 (SD) yrkande 2, 2014/15:2517 (SD) yrkande 3 och 2014/15:1638 (KD).

Reservationer

1. Mål för utgiftsområde 12 och regeringens resultatredovisning, punkt 1 (S, MP, V)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Carina Ohlsson (S), Phia Andersson (S), Yilmaz Kerimo (S), Kerstin Nilsson (S), Wiwi-Anne Johansson (V), Teresa Carvalho (S) och Rickard Persson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2014/15:1 utgiftsområde 12 punkt 2.

Ställningstagande

Den omfördelande profilen i den ekonomiska familjepolitiken har successivt avtagit och behöver återinföras. Även ett jämställt föräldraskap är en naturlig utgångspunkt där arbetsbördan är jämnt fördelad mellan män och kvinnor, i arbetslivet och i hemmet. Föräldrarna är de som har huvudansvaret för barnets välbefinnande och bör utifrån familjens livssituation och barnets behov agera i enlighet med barnets bästa. Principen om barnets rätt till trygga och utvecklande uppväxtförhållanden bör vara vägledande för utformningen av familjepolitiken, liksom barnets rätt till delaktighet och inflytande över frågor som rör barnet i förhållande till barnets ålder och mognad. Det är, som regeringen anger, eftersträvänsvärt att samtliga politiska beslut bedöms utifrån deras konsekvenser för flickor och pojkar och deras livsvillkor. Regeringens förslag till nytt mål för utgiftsområdet bör därför tillstyrkas.

2. Allmänt om föräldraförsäkringen, punkt 3 (SD)

av Markus Wiechel (SD) och Linus Bylund (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2489 av Julia Kronlid (SD) yrkande 2 och avslår motionerna 2014/15:84 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 2, 2014/15:883 av Tuve Skånberg (KD),

2014/15:2367 av Emma Henriksson (KD) yrkande 1 och
2014/15:2551 av Göran Hägglund m.fl. (KD) yrkande 1.

Ställningstagande

I frågor som rör föräldraförsäkringen bör barnets välmående och familjens valfrihet sättas främst. Barnperspektivet med barnets bästa i centrum måste vara fokus i familjepolitiken. Barn är olika och familjer har olika förutsättningar. Att tvångskvotera och tvinga nyblivna föräldrar ut i arbetslivet är inte bra. Diskriminering och skillnader i löneutveckling, pension, eller att det påverkar anställningsbarheten när man är i ålder för familjebildning måste motverkas. Skillnader och diskriminering kan dock inte avhjälpas genom kvotering i föräldraförsäkringen. I stället bör regeringen utreda hur man kan minimera de ekonomiska konsekvenserna av att ta ut föräldraledighet. Det är också viktigt att ge tydlig information om vilka rättigheter arbetstagare har vid familjebildning samt vilka skyldigheter arbetsgivare har.

3. Allmänt om föräldraförsäkringen, punkt 3 (V)

av Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:84 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 2 och
avslår motionerna

2014/15:883 av Tuve Skånberg (KD),

2014/15:2367 av Emma Henriksson (KD) yrkande 1,

2014/15:2489 av Julia Kronlid (SD) yrkande 2 och

2014/15:2551 av Göran Hägglund m.fl. (KD) yrkande 1.

Ställningstagande

Det är djupt oroväckande att målet om ett jämställt uttag av föräldradagar har tagits bort i Försäkringskassans regleringsbrev. Det visar bara hur bakåtsträvande den tidigare regeringens jämställdhetspolitik var. För att Försäkringskassans påverkansarbete ska bli mer strukturerat och kontinuerligt bör därför målet om ett jämställt uttag av föräldradagar återinföras i regleringsbrevet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4. Barnbidrag, punkt 5 (SD)

av Markus Wiechel (SD) och Linus Bylund (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2014/15:2845 av Linus Bylund och Paula Bieler (SD) yrkandena 1 och 2 samt 2014/15:2848 av Linus Bylund och Paula Bieler (SD) och avslår motionerna 2014/15:381 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M) och 2014/15:2643 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 6.

Ställningstagande

På sikt är det önskvärt att barnbidraget utvecklas till att rikta sig till de barn och familjer som faktiskt är i behov av det. Regeringen bör därför utreda möjligheterna att göra barnbidraget frivilligt. Föräldrarna bör själva varje år få välja om de fortsättningsvis vill lyfta barnbidraget eller inte. Regeringen bör även genomföra en utredning om hur många familjer som kan antas avstå från barnbidrag efter en sådan reform och hur stor besparing detta skulle innebära för staten. Vidare bör regeringen utreda följderna av, och lämpliga former för, att helt ta bort flerbarnstillägget fr.o.m. barn nummer fyra samt använda de frigjorda ekonomiska medlen till att öka tillägget för barn två och tre.

5. Reserverade dagar i föräldrapenningen, punkt 6 (SD)

av Markus Wiechel (SD) och Linus Bylund (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2014/15:161 av Jimmy Ståhl (SD), 2014/15:1013 av Linus Bylund m.fl. (SD), 2014/15:2489 av Julia Kronlid (SD) yrkande 1, 2014/15:2495 av Linus Bylund m.fl. (SD) yrkande 6 och 2014/15:2925 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 3, bifaller delvis motionerna 2014/15:646 av Patrick Reslow (M) och 2014/15:2551 av Göran Hägglund m.fl. (KD) yrkande 5 och avslår motion 2014/15:84 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 1.

Ställningstagande

De öronmärkta dagarna inskränker människors frihet att själva bestämma över sina liv. Staten ska ägna sig åt att skapa likarättigheter, inte fördela rättigheterna. I Sverige har föräldrar rätt att ta utföräldraledighet under barnets första 18 månader. Sammantaget ges varje familj 480 dagar med föräldrapenning fördelade jämnt mellan föräldrarna. Eftersom levnadsvillkoren för respektive familj skiljer sig åt finns en möjlighet att överlåta dagar föräldrarna emellan. I dag är dock 60 dagar reserverade för respektive förälder. Det nuvarande regelverket med reserverade dagar bör slopas och föräldrarna bör återfå rätten att fördela dagarna efter sina unika behov och önskemål. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

6. Reserverade dagar i föräldrapenningen, punkt 6 (V)

av Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:84 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 1 och avslår motionerna

2014/15:161 av Jimmy Ståhl (SD),

2014/15:646 av Patrick Reslow (M),

2014/15:1013 av Linus Bylund m.fl. (SD),

2014/15:2489 av Julia Kronlid (SD) yrkande 1,

2014/15:2495 av Linus Bylund m.fl. (SD) yrkande 6,

2014/15:2551 av Göran Hägglund m.fl. (KD) yrkande 5 och

2014/15:2925 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

Regeringen bör tillsätta en utredning som 2016 ska lämna förslag till förändring av föräldrapenningen. Uttaget av dagar måste bli jämställt och delas lika mellan föräldrar, utan möjlighet för dem att överlåta dagar, dvs. en individuell föräldraförsäkring. I de familjer som består av en förälder ska naturligtvis alla dagar kunna tas ut av den föräldern. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7. Samtidigt uttag av föräldrapenning, punkt 7 (SD)

av Markus Wiechel (SD) och Linus Bylund (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2014/15:1010 av Linus Bylund m.fl. (SD) och 2014/15:2495 av Linus Bylund m.fl. (SD) yrkande 9 och bifaller delvis motion 2014/15:1655 av Maria Ferm och Stina Bergström (MP).

Ställningstagande

Enligt det nuvarande regelverket kan föräldrarna under barnets första år ta ut föräldrapenning för samma dagar. Dessa dagar kallas dubbeldagar. Dock är det i dag endast tillåtet med 30 sådana dagar och de kan heller inte tas av de 60 dagar som är reserverade för den enskilde föräldern. Antalet dubbeldagar bör ökas till 60 dagar, eftersom de speciellt under barnets första tid efter förlossningen, kan underlätta för kvinnor som haft en lång och komplicerad graviditet och förlossning. Kvinnan kan behöva tid för att återhämta sig. Däremot bör det vara helt upp till föräldrarna att avgöra om dessa dubbeldagar ska utnyttjas och i vilken grad. Det nuvarande regelverket bör ändras så att även de reserverade dagarna får användas som dubbeldagar. Vad nu anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

8. Föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning, punkt 8 (SD)

av Markus Wiechel (SD) och Linus Bylund (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2014/15:2814 av Linus Bylund m.fl. (SD) och 2014/15:2925 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 9 och bifaller delvis motionerna 2014/15:1599 av Patrick Reslow (M) yrkande 2, 2014/15:2004 av Annika Eclund (KD) och 2014/15:2370 av Emma Henriksson (KD).

Ställningstagande

Föräldrar till dödfödda barn i Sverige får i dag ytterst begränsat stöd och de nu tillgängliga dagarna är varken tillräckliga ur ett psykiskt eller fysiskt perspektiv för att föräldrarna ska kunna återgå till arbetslivet. Det behövs en

översyn av föräldraförsäkringen vad gäller antalet dagar som föräldrar till dödfödda barn är berättigade till.

Även föräldrars möjligheter att stödja sina barn under en svår tid begränsas allvarligt av nu gällande regler. Möjligheten till uttag av tillfällig föräldrapenning för föräldrar med barn upp till 18 år föreslås i Försäkringskassans rapport Fler förslag för minskat krångel (juni 2013). Regeringen bör snarast återkomma med förslag om detta.

Graviditetspenningen är ytterligare ett område där förbättringar är nödvändiga. Reglerna bör uppdateras och göras mer generösa samtidigt som mer resurser behöver skjutas till för att ge fler kvinnor och barn rätt till trygghet i graviditetens slutskede. Vidare bör man utreda formerna för hur föräldraförsäkringen skulle kunna reformeras så att familjens sammanlagda disponibla inkomst när en förälder lyfter föräldrapenning blir densamma, oavsett vilken av föräldrarna som är hemma. Även kostnaderna för en sådan reform bör beräknas. Det finns också anledning att se över regelverket för utbetalning av föräldrapenning. Mannen nekas föräldrapenning om faderskapet inte är fastställt och mamman inte kan medverka vid faderskapets fastställande. Det som nu anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

9. Jämställdhetsbonus, punkt 9 (SD)

av Markus Wiechel (SD) och Linus Bylund (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2014/15:1009 av Linus Bylund m.fl. (SD) och

2014/15:2495 av Linus Bylund m.fl. (SD) yrkande 7 och

avslår motionerna

2014/15:821 av Rickard Nordin (C) och

2014/15:2600 av Annika Qarlsso (C) yrkande 12.

Ställningstagande

Jämställdhetsbonusen bör avskaffas eftersom staten inte ska detaljstyra hur svenska småbarnsföräldrar fördelar tiden med sina barn. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

10. Vårdnadsbidrag, punkt 15 (S, MP, V)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Carina Ohlsson (S), Phia Andersson (S), Yilmaz Kerimo (S), Kerstin Nilsson (S), Wiwi-Anne Johansson (V), Teresa Carvalho (S) och Rickard Persson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed avslår riksdagen motionerna

2014/15:697 av Jan Ericson (M),

2014/15:1638 av Mikael Oscarsson (KD),

2014/15:2517 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 3 och

2014/15:2643 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 7.

Ställningstagande

Ingen ska behöva välja mellan barn och arbete. Föräldraförsäkringens utformning, med ersättning enligt inkomstbortfallsprincipen, tillsammans med en väl utbyggd förskola, gör att både kvinnor och män kan kombinera familj och arbete.

Det vårdnadsbidrag som den tidigare regeringen har infört förändrar den familjepolitik som varit bra för både barnen och föräldrarna, och som gjort Sverige till en förebild. Vårdnadsbidraget cementerar en familjepolitik där kvinnor tar hand om barnen och männen om jobbet.

Utvärderingarna av vårdnadsbidraget visar att det i huvudsak är kvinnor som använder det och är hemma med barnen till den mycket låga ersättningen. I dag betraktar de flesta kvinnor sin rätt att försörja sig som självklar. Vårdnadsbidraget riskerar att kasta oss tillbaka till en tid när kvinnor var helt beroende av sina mäns inkomst och därmed inte var självständiga. Vårdnadsbidraget begränsar kvinnors frihet och självbestämmande samtidigt som männens tid med barnen minskar när huvuduppgiften blir att försörja familjen och pressen ökar för att klara av det. Också barnen förlorar när de begränsade resurserna används till bidrag. Barnen får inte chansen att ta del av förskolans pedagogiska verksamhet och den möjlighet att utvecklas och växa tillsammans med andra barn som den ger. Ofta är det de barn som bäst behöver förskolan som inte får tillgång till den. Vårdnadsbidraget cementerar könsroller, förhindrar att barn får tillgång till förskolans pedagogiska verksamhet och minskar resurserna till förskolan.

Regeringen bör därför återkomma med förslag om att vårdnadsbidraget ska avskaffas.

11. Höjt vårdnadsbidrag, punkt 16 (SD)

av Markus Wiechel (SD) och Linus Bylund (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2495 av Linus Bylund m.fl. (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

I dag finns möjlighet att stanna hemma med sitt barn en längre tid än vad föräldraförsäkringen medger; från det att barnet fyllt ett år till det att barnet fyller tre år finns möjlighet att få vårdnadsbidrag. Vårdnadsbidraget är dock alldeles för lågt. Eftersom vårdnadsbidraget är en principiellt viktig del i familjers självbestämmande och då summan måste ställas i relation till vad en plats inom barnomsorgen kostar samhället, bör ersättningen höjas från dagens 3 000 kronor till 6 000 kronor. Detta bör leda till att fler familjer som vill nyttja vårdnadsbidraget också har råd att göra det. Vad som nu anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

Särskilda yttranden

1. Anslag inom utgiftsområde 12, punkt 2 (S, MP, V)

Fredrik Lundh Sammeli (S), Carina Ohlsson (S), Phia Andersson (S), Yilmaz Kerimo (S), Kerstin Nilsson (S), Wiwi-Anne Johansson (V), Teresa Carvalho (S) och Rickard Persson (MP) anför:

Sverige ska vara en global förebild när det gäller utveckling, jämlikhet och jämställdhet samt i fråga om klimatomställningen. Ett land som kännetecknas av alla människors lika värde, självförtroende, solidaritet och tron på att framtiden går att förändra. Sverige ska vara enledande och inspirerande kraft i världen och vi bör investera gemensamt i människor och miljö, i kunskap och konkurrenskraft, i trygghet, i nuet och hopp inför framtiden. Klyftor mellan barn bör överbryggas så att dessa har möjligheter att förverkliga sin fulla potential. Vi kommer alltid att stå upp för ett öppet och humant samhälle.

Sverige befinner sig i ett allvarligt läge på flera viktiga områden med hög arbetslöshet. Överskottet har vänts till underskott. Skolresultaten rasar och välfärden uppvisar stora brister. Klyftorna växer och ojämställdheten mellan kvinnor och män består. De sänkta klimatambitionerna och oviljan att med kraft ställa om till miljövänlig produktion riskerar vår natur, människors hälsa och Sveriges ekonomiska utveckling.

För tredje gången av tre möjliga efterlämnar en borgerlig regering stora hål i statens finanser. Ofinansierade skattesänkningar har bidragit till att underskotten i de offentliga finanserna har vuxit år efter år, även när konjunkturen stärkts. Överskottsmålet nås inte. Nu ska underskotten steg för steg pressas tillbaka, så att Sverige inte längre bryter mot det finanspolitiska ramverket. Därför finansieras nya reformer fullt ut i den rödgröna budgeten.

En politik för fler jobb, präglad av både social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet, ger ökad sammanhållning och är avgörande för Sveriges utveckling. Vi anser att Sverige ska ha en välfärd att lita på. Inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män ska minska. Sverige ska vara ett land som håller ihop.

Det är olyckligt och allvarligt att en riksdagsmajoritet bestående av de tidigare regeringspartierna och Sverigedemokraterna har avvisat ett budgetförslag med denna inriktning, till förmån för ett alternativ som fortsätter på en väg som väljarna sade nej till vid valet den 14 september. Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet ser fördelningen inom utgiftsområde 12 som en del av budgetpropositionens förslag som en helhet. Vi vill se följande inriktning av politiken inom utgiftsområdet.

Vi anser att det är av särskild vikt att följa situationen för barnhushåll med låg ekonomisk standard. Andelen ensamstående föräldrar som har en ansträngd ekonomisk situation är fortsatt hög, detta gäller inte minst för utrikes födda föräldrar. Föräldrapenningens grundnivå bör därför höjas från

225 kronor per dag till 250 kronor per dag. En sådan höjning stärker ekonomin för barnhushåll med låga inkomster och är fördelningspolitiskt träffsäker. En höjd grundnivå når framför allt unga föräldrar som inte hunnit etablera sig på arbetsmarknaden och de som av andra skäl inte uppfyller kraven för att få föräldrapenning på sjukpenningnivå. Även hushåll där en eller båda föräldrarna är födda utomlands har en relativt sett hög andel föräldrapenning på grundnivå. Dessa hushåll löper högre risk för ekonomisk utsatthet. Höjningen av grundnivån kommer att öka hushållens ekonomiska standard.

Ensamstående föräldrar, oftast mammor, har oftare en knappare ekonomi än föräldrar som är gifta eller sammanboende. Det drabbar barnen direkt. Dessutom utgörs ensamstående föräldrars disponibla inkomster till en större andel av familjeekonomiska stöd. Detta gäller särskilt de behovsprövade stöden. Underhållsstödet är inte knutet till prisutvecklingen i samhället och har inte höjts sedan 2006. Dagens underhållsstöd täcker inte längre hälften av normalkostnaden för barnet efter det att hänsyn har tagits till barnbidraget. Detta gäller särskilt de äldre barnen inom underhållsstödssystemet. Då många barn med låg ekonomisk standard lever i hushåll som är mottagare av underhållsstöd är det dessutom fördelningspolitiskt träffsäkert att höja underhållsstödet. Underhållsstödet bör höjas med 300 kronor per månad och barn.

Jämställdhetsbonusen har inte haft någon mätbar effekt och är dessutom ett krångligt sätt för föräldrar att få drivkrafter till ökad jämställdhet. Bonusen bryter inte de ojämställda strukturerna. Fördelning mellan kvinnors och mäns uttag av föräldrapenning är fortfarande skev, vilket påverkar den ekonomiska jämställdheten negativt. Vi vill därför avveckla jämställdhetsbonusen fr.o.m. 2017. Föräldraförsäkringen, som syftar till att ge föräldrarna möjlighet att kombinera föräldraskap och förvärvsarbete eller studier, har lett till att kvinnors deltagande i arbetskraften har ökat. Dessutom har en första och andra reserverad månad i föräldraförsäkringen haft tydliga effekter på ett jämnare uttag av föräldrapenningen. Vi anser att en tredje reserverad månad för vardera föräldern i föräldraförsäkringen är ett mer träffsäkert jämställdhetspolitiskt instrument för att åstadkomma ett jämställt föräldraskap liksom ett jämställt arbetsliv.

Vi anser att förslagen inom utgiftsområdet borde ha utformats i enlighet med regeringens framlagda förslag till budgetproposition. Sammantaget anvisar vi knappt 83 909 miljoner kronor till utgiftsområde 12 för 2015.

2. Anslag inom utgiftsområde 12, punkt 2 (SD)

Markus Wiechel (SD) och Linus Bylund (SD) anför:

I Sverigedemokraternas höstbudget stakar vi ut våra viktigaste visioner för de kommande åren. Vi visar att det inte måste finnas någon motsättning mellan ekonomisk tillväxt och sysselsättning å den ena sidan och allmän välfärd, trygghet och socialt ansvarstagande å den andra.

Rent statsfinansiellt är Sveriges ekonomiska utgångsläge relativt gott. Däremot biter sig arbetslösheten alltför fast vid oroväckande höga nivåer. Vår avsikt är att skapa förutsättningar för Sveriges befintliga arbetskraft att möta den efterfrågan som finns på arbetsmarknaden.

Sverigedemokraterna ställer sig otvetydigt bakom de finanspolitiska hörnstenarna om överskottsmål för den offentliga sektorn, utgiftstak samt krav på kommuner och landsting om god ekonomisk hushållning.

I och med beslutet som togs den 3 december i kammaren vill Sverigedemokraterna härmed tydliggöra vår ställning och vårt agerande. Vid voteringen i kammaren gav Sverigedemokraterna i första hand stöd till vårt eget budgetförslag som hade inneburit betydande förbättringar för välfärden, ökad trygghet och stärkt ekonomi för bland annat sjuka, funktionsnedsatta, pensionärer, förvärvsarbetare och barnfamiljer. De övriga partierna röstade ned vårt budgetförslag och stoppade de stora och fullt finansierade satsningarna på trygghet och välfärd med hänvisning till att man inte ansåg att finansieringen av dessa reformer borde ske genom minskad invandring. Enligt vår mening tydliggjorde man därmed att fortsatt massinvandring är viktigare än alla välfärdsreformer tillsammans.

Efter att Sverigedemokraternas förslag fallit i voteringen kring statsbudgeten återstod endast regeringens och Alliansens förslag. Sverigedemokraternas bedömning var att nettoeffekten för samhället av de båda förslagen var likvärdig. Denna analys delas av bland andra John Hassler, professor i nationalekonomi och ordförande i finanspolitiska rådet, som slagit fast att: "Det finns egentligen inte några fundamentala skillnader mellan alliansens och regeringens ekonomiska politik".

Med utgångspunkt i vårt ansvar för det svenska samhällets långsiktiga stabilitet och välbefinnande och det principbeslut som fattats av den Sverigedemokratiska riksdagsgruppen om att härnäst försöka stoppa varje budgetproposition som innebär att invandringen ökar ytterligare från nuvarande, historiskt höga, nivåer, valde vi att stödja allianspartiernas budgetmotion.

Detta innebär inte att Sverigedemokraterna ställer sig bakom Alliansens budgetmotion i sak, utan detta var ett resultat av regeringens vilja att ytterligare förvärpa en politik som i grunden skadar hela det svenska samhället. Hade vi lagt ned våra röster så hade vi med säkerhet låst fast landet vid en destruktiv politik i fyra år. Vårt val och vårt agerande innebär också att om Alliansen skulle hålla fast vid sin politik utan att förändra den så kommer vi framöver att hamna i ett liknande läge där vi också är beredda att fälla en eventuell Alliansregering som lägger fram en lika samhällsskadlig invandringspolitik.

Då riksdagen har ställt sig bakom ett annat budgetförslag än vårt så

har den också avslagit Sverigedemokraternas förslag till utgiftsramar och beräkningar av inkomster. Därför har vi valt att inte delta i beslutet om anslag inom utgiftsområde 12. I stället redovisas här den fördelning av anslag inom

utgiftsområdet som förordas i motion 2014/15:2957 som behandlar utgiftsområde 12.

I motionen presenterar vi flera satsningar för Sveriges barnfamiljer. Bland annat erbjuds i dag föräldrar till barn med funktionsnedsättning ersättning för merkostnader fram t.o.m. juni det år barnet fyller 19 år, s.k. merkostnadsvårdbidrag. I de fall man endast får ersättning för merkostnader, dvs. när barnet endast är i behov av hjälpmedel och inte vård, kan ersättning erhållas först om kostnaderna för hjälpmedlen uppgår till minst 15 984 kronor. I de fall barnet behöver både vård och ersättning för merkostnader, betalas dock ersättning ut redan från 7 992 kronor. Vi anser att det nuvarande systemet är ojämnt och anslår medel för att ta bort den skillnad i kostnadsgräns för ersättning som finns i dag.

Om en förälder eller ett föräldrapar har ett hemmaboende barn under 18 år räknas familjen som barnfamilj och har därigenom rätt till bostadsbidrag. Sverigedemokraterna vill höja nivån på bostadsbidraget med motsvarande 5 procent så att de barnfamiljer som har lägst disponibel inkomst får möjlighet till avlastning i en ansträngd ekonomisk situation.

Många gravida nekas i dag graviditetsspenning, med följd att de tvingas fortsätta arbeta heltid, trots högraviditet och inte sällan med fysiskt påfrestande arbetsuppgifter. Sverigedemokraternas ambition är att nå en högre andel, så att fler kvinnor än i dag ges möjligheten att trappa ner eller helt ta en paus från arbetet under de sista veckorna av graviditeten. Vi föreslår därför en översyn av behovsprövningens utformning och skjuter dessutom till resurser för en omedelbar förstärkning av Försäkringskassans budget för detta ändamål.

Vi vill inrätta vad vi kallar för sorgpeng. Det innebär att varje förälder erhåller en lagstadgad rätt att vid händelse av att ett barn i åldern upp t.o.m. 17 år avlider, automatiskt får vara ledig i en månad (22 dagar) med ersättning på sjukpenningnivå. Detta skulle inte påverka det nuvarande systemets uppbyggnad, utan erhållas enligt reglerna för tillfällig föräldrapenning.

Sverigedemokraterna vill återinföra de s.k. kontaktdagarna. Systemet innebär att varje förälder till barn mellan 6 och 12 år varje år bör ha rätt till en dags ledighet med ersättning på sjukpenningnivå för att besöka barnets skola eller fritidshem. Vi budgeterar för ett nyttjande om 0,15 dagar per barn och år, vilket är i linje med den faktiska nyttjandegraden då systemet senast var i bruk. Vi föreslår också två nya anslag under utgiftsområde 12 Ekonomisk stimulans till familjerådgivning och Småbarnsföräldrar där bl.a. kontaktdagarna ingår.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2014/15:1 Budgetproposition för 2015 utgiftsområde 12:

1. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (avsnitt 2.1 och 3.7).
2. Riksdagen godkänner det mål som regeringen föreslår för utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn (avsnitt 3.4).
3. Riksdagen anvisar för budgetåret 2015 ramanslagen under utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt följande uppställning.

Motioner från allmänna motionstiden 2014/15

2014/15:84 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning som 2016 ska lämna förslag till förändring av föräldrapenningen så att uttaget av dagar blir jämställt och delas lika mellan föräldrarna, utan möjlighet att överlåta dagar, dvs. en individuell föräldraförsäkring.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att målet om ett jämställt uttag av föräldradagar bör återinföras i Försäkringskassans regleringsbrev.

2014/15:161 av Jimmy Ståhl (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att räkna på att kompensera familjer fullt ut vid tre pappamånader.

2014/15:215 av Gunilla Nordgren (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge anhöriga möjlighet att få ersättning för vård av sjukt barn.

2014/15:381 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ändra namnet på bidraget till gymnasiesärskolans elever från

förlängt barnbidrag till ett namn som lämpar sig för gymnasiesärskolans ungdomar.

2014/15:646 av Patrick Reslow (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om de öronmärkta dagarna i föräldraförsäkringen.

2014/15:697 av Jan Ericson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna att ge kommunerna större frihet att besluta om vårdnadsbidragets storlek.

2014/15:729 av Ann-Christin Ahlberg och Petter Löberg (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om se över möjligheten att införa kontaktdagar för föräldrar till yngre barn.

2014/15:783 av Emma Carlsson Löfdahl (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av adoptionsbidraget.

2014/15:821 av Rickard Nordin (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en förändring av jämställdhetsbonusen.

2014/15:883 av Tuve Skånberg (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om resurser till barnfamiljerna.

2014/15:1009 av Linus Bylund m.fl. (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa jämställdhetsbonusen.

2014/15:1010 av Linus Bylund m.fl. (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utöka antalet dubbeldagar i föräldraförsäkringen till 60 dagar.

2014/15:1012 av Linus Bylund m.fl. (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återinföra kontaktdagar.

2014/15:1013 av Linus Bylund m.fl. (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att föräldraledigheten ska delas upp enligt föräldrarnas egen önskan.

2014/15:1115 av Linus Bylund m.fl. (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett sörjandestöd för föräldrar som mister sitt eller sina barn.

2014/15:1200 av Jennie Nilsson (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om barn som lever i ekonomiskt utsatta familjer.

2014/15:1519 av Roland Utbult och Mikael Oscarsson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att höja och indexera adoptionsbidraget.

2014/15:1599 av Patrick Reslow (M):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över regelverket för utbetalning av föräldrapenning.

2014/15:1638 av Mikael Oscarsson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lagstiftningen av hänsyn till det kommunala självstyret inte ska begränsa beloppet för det kommunala vårdnadsbidraget till 3 000 kronor per kalendermånad.

2014/15:1655 av Maria Ferm och Stina Bergström (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att utnyttja föräldraförsäkringen samtidigt som den andra vårdnadshavaren.

2014/15:1787 av Rickard Nordin (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om överlåtelse av föräldrapenning.

2014/15:2004 av Annika Eclund (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över antalet föräldradagar för föräldrar till dödfödda barn.

2014/15:2010 av Emma Henriksson och Roland Utbult (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta bort strikt betalningsansvar för underhållsstöd.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta bort strikt betalningsansvar för bostadsbidrag.

2014/15:2223 av Jan R Andersson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om adoptionsbidraget.

2014/15:2285 av Hillevi Larsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inkomstanpassat underhållsstöd.

2014/15:2367 av Emma Henriksson (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en skyldighet att analysera alla politiska beslut utifrån vilka konsekvenser de får för familjer och nära relationer på samma sätt som man i dag beaktar bl.a. miljöaspekter.

2014/15:2370 av Emma Henriksson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge föräldrar med barn upp till 18 år möjlighet att ta ut tillfällig föräldrapenning.

2014/15:2442 av Désirée Pethrus (KD):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över hur föräldrapenning och RUT-avdrag ännu mer kan uppmuntra till företagande i samband med föräldraskap.

2014/15:2489 av Julia Kronlid (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa all kvotering inom föräldraförsäkringen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i frågor som rör föräldraförsäkring sätta barnets välmående och familjens valfrihet i främsta rummet.

2014/15:2495 av Linus Bylund m.fl. (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att höja nivån på föräldraförsäkringen.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att höja nivån på vårdnadsbidraget.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att höja nivån på bostadsbidraget för barnfamiljer.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utöka möjligheterna till graviditetspenning.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att höja nivån på underhållsstödet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta bort kvoteringen av föräldraförsäkringen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta bort jämställdhetsbonusen.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utöka antalet dubbelddagar i föräldraförsäkringen.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återinföra de allmänna kontaktdagarna.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en särskild sorgpeng.

2014/15:2517 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge kommunerna möjlighet att själva bestämma hur högt vårdnadsbidraget ska vara.

2014/15:2551 av Göran Hägglund m.fl. (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att familjesäkra politiken.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att prioritera familjer som lever i en ekonomiskt utsatt situation.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att göra föräldraförsäkringen mer flexibel och ge mer tid för småbarnsåren.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inte minska antalet överförbara dagar i föräldraförsäkringen.

2014/15:2600 av Annika Qarlsson (C):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om jämställdhetsbonus.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra det möjligt att överlåta en del av föräldrapenningdagarna till ytterligare två närstående vuxna.

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en översyn av föräldraförsäkringen utifrån hur regelverket kan bli mer flexibelt och passa föräldrar som driver egna företag.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för att döpa om lägstanivåddagar till garantidagar som får fördelas över hela föräldraledigheten.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en översyn av underhållsstödet och underhållsbidraget.

2014/15:2643 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M, C, FP, KD):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2015 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om jämställdhetsbonusen för de föräldrar som delar jämnt på föräldraledigheten.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om plikten att anmäla vård av sjukt barn samma dag som barnet insjuknar.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten för föräldrar att få föräldrapenning för hela inskolningen i förskolan.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den andra förälderns rätt till ersättning för att följa med till mödravården.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om anmälan för flerbarnstillägg för barn som har fyllt 16 år.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att behålla möjligheten för kommuner att bevilja vårdnadsbidrag.

2014/15:2663 av Cecilia Widegren m.fl. (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det behövs en tydlig gräns för när föräldrarnas ansvar inte längre är förenligt med deras kapacitet.

2014/15:2671 av Fredrik Eriksson (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att anpassa samhällets ekonomiska stödsatser så att de bättre motsvarar föräldrars lagstadgade försörjningsplikt.

2014/15:2752 av Johan Löfstrand m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över reglerna för bostadsbidraget

2014/15:2814 av Linus Bylund m.fl. (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda formerna för hur föräldraförsäkringen skulle kunna reformeras så att familjens sammanlagda disponibla inkomst under det att en förälder lyfter föräldrapenning blir densamma, oavsett vilken av föräldrarna som är hemma, samt om att beräkna kostnaderna för en sådan reform.

2014/15:2821 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att ta fram en nationell handlingsplan mot barnfattigdom.

2014/15:2845 av Linus Bylund och Paula Bieler (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten att göra barnbidraget frivilligt så att varje förälder själv får välja varje år om han eller hon vill fortsätta att ta emot bidraget.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur många familjer som kan antas avstå från barnbidraget efter en reform med frivilligt barnbidrag och hur stora besparingar detta skulle innebära för staten.

2014/15:2848 av Linus Bylund och Paula Bieler (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda följderna av, och lämpliga former för, att helt ta bort flerbarnstillägget fr.o.m. barn nummer fyra samt använda de frigjorda ekonomiska medlen till att öka tillägget för barn två och tre.

2014/15:2863 av Hillevi Larsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om undantag i föräldraförsäkringen för föräldrar som har skolplikt.

2014/15:2925 av Paula Bieler m.fl. (SD):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kvotering av föräldraförsäkringen.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett mer generöst regelverk vid bedömningar av ansökningar om graviditetspenning.

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjt underhållsstöd.

2014/15:2957 av Linus Bylund m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2015 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionens anslagsförslag

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen M, C, FP, KD		SD
1:1	Barnbidrag	25 839 595			-88 000
1:2	Föräldraförsäkring	39 162 861	-159 000		+442 330
1:3	Underhållsstöd	2 689 000	-625 000		-15 000
1:4	Adoptionsbidrag	35 784			
1:5	Barnpension och efterlevandestöd	904 600			-3 000
1:6	Vårdbidrag för funktionshindrade barn	3 409 300			+4 000
1:7	Pensionsrätt för barnår	6 875 558			-48 000
1:8	Bostadsbidrag	4 992 000			+177 600
	Nya anslag				
99:1	Ekonomisk stimulans till familjerådgivning				+100 000
99:2	Småbarnsföräldrar				+268 000
Summa för utgiftsområdet		83 908 698	-784 000		+837 930

BILAGA 3

Utskottets anslagsförslag

Förslag till beslut om anslag för 2015 inom
utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och
barn*Tusental kronor*

Ramanslag	Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag
1:1 Barnbidrag	±0	25 839 595
1:2 Föräldraförsäkring	-159 000	39 003 861
1:3 Underhållsstöd	-625 000	2 064 000
1:4 Adoptionsbidrag	±0	35 784
1:5 Barnpension och efterlevandestöd	±0	904 600
1:6 Vårdbidrag för funktionshindrade barn	±0	3 409 300
1:7 Pensionsrätt för barnår	±0	6 875 558
1:8 Bostadsbidrag	±0	4 992 000
Summa för utgiftsområdet	-784 000	83 124 698

BILAGA 4

Regeringens lagförslag

Utgiftsområde 12

Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 12 kap. 22, 23 och 35 §§ och 18 kap. 20, 24 och 25 §§ socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***12 kap.****22 §¹**

För hel föräldrapenning motsvarar sjukpenningnivån föräldrarnas beräkningsunderlag för sjukpenning på normalnivån enligt 28 kap. 7 § 1 grundat på en sjukpenninggrundande inkomst beräknad enligt 25–31 §§.

Om hel föräldrapenning på sjukpenningnivån inte överstiger 225 kronor om dagen lämnas i stället föräldrapenning på grundnivån enligt 23 §.

Om hel föräldrapenning på sjukpenningnivån inte överstiger 250 kronor om dagen, lämnas i stället föräldrapenning på grundnivån enligt 23 §.

23 §²

Föräldrapenning på grundnivån kan lämnas till en förälder som är försäkrad för bosättningsbaserad föräldrapenning enligt 5 kap. 9 § 1 eller arbetsbaserad föräldrapenning enligt 6 kap. 6 § 2.

För hel föräldrapenning är grundnivån 225 kronor om dagen.

För hel föräldrapenning är grundnivån 250 kronor om dagen.

¹ Senaste lydelse 2012:931.

² Senaste lydelse 2012:931.

35 §³

Till en förälder som är försäkrad för både bosättningsbaserad och arbetsbaserad föräldrapenning lämnas förmånen för de första 180 dagarna enligt följande:

1. Föräldrapenning lämnas på sjukpenningnivån, om föräldern under minst 240 dagar i följd före barnets födelse eller den beräknade tidpunkten för födelsen har varit försäkrad för sjukpenning enligt 6 kap. 6 § 3 och under hela den tiden skulle ha haft rätt till en sjukpenning som överstiger lägstannivån för föräldrapenning (240-dagarsvillkoret).

2. Om förutsättningarna i 1 inte är uppfyllda eller hel föräldrapenning på sjukpenningnivån i annat fall inte överstiger 225 kronor om dagen, lämnas föräldrapenning på grundnivån.

2. Om förutsättningarna i 1 inte är uppfyllda eller hel föräldrapenning på sjukpenningnivån i annat fall inte överstiger 250 kronor om dagen, lämnas föräldrapenning på grundnivån.

18 kap.**20 §**

Underhållsstöd till ett barn lämnas med 1 273 kronor i månaden, om inte annat följer av 21–31 §§.

Underhållsstöd till ett barn lämnas med 1 573 kronor i månaden, om inte annat följer av 21–31 §§.

24 §⁴

Om sökanden begär det, lämnas underhållsstöd med 1 273 kronor i månaden med avräkning för det betalningsbelopp som skulle ha fastställts om 19 kap. 10–17 samt 21, 26 och 27 §§ hade tillämpats på inkomsten för den av föräldrarna som inte är boförälder.

Om sökanden begär det, lämnas underhållsstöd med 1 573 kronor i månaden med avräkning för det betalningsbelopp som skulle ha fastställts om 19 kap. 10–17 samt 21, 26 och 27 §§ hade tillämpats på inkomsten för den av föräldrarna som inte är boförälder.

25 §⁵

Vid växelvist boende lämnas underhållsstöd för var och en av föräldrarna med hälften av 1 273 kronor i månaden.

Vid växelvist boende lämnas underhållsstöd för var och en av föräldrarna med hälften av 1 573 kronor i månaden.

Från detta belopp avräknas hälften av det betalningsbelopp som skulle ha fastställts om 19 kap. 10–17 samt 21, 26 och 27 §§ hade tillämpats på inkomsten för föräldern.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för föräldrapenning som avser tid före ikraftträdandet.

³ Senaste lydelse 2012: 931.

⁴ Senaste lydelse 2012: 896.

⁵ Senaste lydelse 2012: 896.

3. Föreskrifterna i 18 kap. 20, 24 och 25 §§ i den nya lydelsen tillämpas första gången i fråga om underhållsstöd och betalningsskyldighet som avser tid efter den 31 januari 2015.